

סמל

אייל יעקב יונניאן ז"ל

דברים לזכרו

נולד בכ"ח באב תשל"ה

נפטר בכ"ט אייר תשנ"ז

לְמַנְצַח מִשְׁכִּיל לְבַנְיָקָנָח: כְּאֵיל תְּעַרְגַּ עַל-אֶפְקֵי-מַיִם כִּן
נִפְשֵׁי תְעַרְגַּ אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: עֲמֹאָה נִפְשֵׁי וְלֵאלֹהִים לֵאלֹהֵי חַי
מִתִּי אָבוּא וְאֶרְאֶה פָנַי אֱלֹהִים: הִיתָה-לִּי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם
וְלַיְלָה בְּאִמּוֹד אֵלַי כְּלַיְהִיּוֹם אֵיךָ אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֲזַכְּרָה וְ
וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי וְנִפְשֵׁי כִי אֶעְבֹּד בְּסֶךְ אֲדָדִם עַד-בֵּית אֱלֹהִים
בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג: מֵהַתְּשִׁתּוּחַ חַי וְנִפְשֵׁי וְתַהֲמִי
עָלַי הוֹחֲלִי לֵאלֹהִים כִּי-עוֹד אֲדַנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו:

תהלים מב

"במותם ציוו לנו את החיים - קידוש החיים"

דברי נחומים של אייל ז"ל על אורי ביטון הי"ד

הופעת הקדושה בחיי העם מופיעה בשלשה תחומים: עש"ן - עולם, שנה, נפש. קדושת המקום, קדושת הזמן וקדושת האדם.

בפרשת קדושים מדובר על קדושת האדם הפרטי מישראל. קדושה איננה פרישה מחיי איסור וטומאה בלבד אלא פרישה אף מחיי מותרות, כמאמר חז"ל: "קדש עצמך במותר לך". בפרשת אמור ממשיכה התורה ומדברת על קדושת האדם אך ברמה גבוהה יותר כפי שמופיעה אצל הכהנים לאחר העיסוק בכהנים בא ענין המועדות. קדושת הזמן באה לאחר ומתוך קדושת האדם. האדם הוא זה המקדש את הזמן כפי שחותמים במוסף של מועד: "מקדש ישראל והזמנים" ודורשת הגמ' מקדש ישראל שמקדשים הזמנים. הקב"ה מקדש אותנו בכדי שאנו נקדש את הזמן. אם כן, קדושת הזמן היא פועל יוצא מקדושת ישראל.

הזמן הוא דבר יחסי ומשתנה ביחס לצופה. כאשר אדם עסוק בדבר משעמם אז הזמן עובר לאט וכאשר עוסק הוא בדבר מענין הזמן עובר מהר. הרי שהזמן הוא יחסי לאדם. אנו מגדירים את הזמן בתור הקשר בין האדם לעולם וקידוש הזמן פירושו קידוש המפגש שלנו עם העולם, קידוש החיים.

את אורי, לא הספקתי להכיר טוב כל כך, אך מהיכרותי הקצרה עימו ומסיפורים ששמעתי עליו לא רק לאחר מותו אלא אף בחיים, הוא ביטא את המהות הזו. השמחה התמידית שהייתה בו היתה הולכת לפניו וקרנה ממנו תמיד. השמחה, במפגשיו עם המציאות, במפגש בינו לבין עולמו הפנימי והחיצוני, היתה בולטת שבשביל לראותה לא היה צורך בהיכרות מעמיקה.

לצערנו נותרנו בלעדיו. אך הדבר שצוה לנו במותו הוא החיים, שמחת החיים, הארת הפנים, הסובלנות שהוא הקרין גם בהתייחסו אל אנשים שהיכרותו עימם היתה דלה וחיצונית.

מעטים הם האנשים שזוכים לכך - שבני אדם מרננים אחריהם בכזו הערכה והערצה. את אותה הערצה ואהבה ששמעתי מאחי, שכל כך אהב אותך, ומהחברים שדיברו עליך - עוד כשהיית בחיים, נשארה ואף התחזקה במוותך.

כאשר ראיתי שכל כך הרבה אנשים באים לנחם את המשפחה ביקיר, הבנתי מי היית באמת, לא רק בסיפורים, אלא גם במציאות.

נראה היה שהם, כל החברים, באים להחזיר לך את אותו החוב ואותה האהבה שהקרנת ואף בי היית התחושה העזה הזו. אסיים בניחומים לכל המשפחה המצומצמת והמורחבת ולא תוסיפו לדאוג עוד.

אייל יוניאן

אייל שלי

היה לי אוצר יקר שלא הערכתני אותו
ישנתי ועכשיו כשהתעוררתי כבר מאוחר.

אייל היה ילד מקסים אהב לעזור לזולת
אהב להעניק כל מה שאפשר ואפילו את הנשמה.

אייל התגייס לצנחנים, היה מאוד חשוב לו
לשרת ביחידה מובחרת ולהיות לוחם, וזה אכן מה שעשה.

עוד בתחילת השירות - בתקופת הטירונות אייל
נפל לבור של 3 מטר ונפצע ברגלו
ולמרות הפציעה המשיך עד סוף המסלול.
במהלך החודשיים של הפציעה תמיד טען שהוא
חייב להמשיך ולשרת ולהיות עם החברים
כיוון שזה לא הוגן שהוא ישאר בבית
ואחרים יבצעו את העבודה במקומו.
בסופו של דבר, השלים את קורס הצניחה
ונהיה לצנחן כמו כל החברים.
בדיעבד, למרות שתמיד התנגדתי, אני שמחה
שאכן הוא התמיד בדרכו והשלים את מבוקשו.

ביום ירושלים האחרון אייל הגיע הביתה ולמחרת
בבוקר - ביום חמישי בטרם יציאתו מהבית
לחתונת החבר אורי, הוא אמר שברצונו
לעשות כבוד מלכים לחתן ולשם כך יצא
מוקדם מהבית, יצא ולא שב.

איילי, ביקשת ממני לקנות לך מספר דברים על
מנת שתחזור הביתה ותיקח אותם איתך בשבת לשיבה.
קניתי לך כל מה שביקשת אך אתה את הבטחתך
לא קיימת - לא חזרת לקחת את הדברים.
ציידתי אותך בחולצה חדשה שקניתי לאבא והיתה קטנה עליו.
בחולצה זו שלבשת, יצאת מהבית.

אייל, אהבתי אותך ואוהב אותך לעד.

בקשתי אליך שתספר לי מה קרה לך?

האם מישהו הסיט אתכם מהדרך, האם
סבלתם...?

מתגעגעת אליך מאוד.

אמא שלך - טובה

אמרתי לך: "נסיעה טובה".

אמרתי לי: "תודה".

אמרתי לך: "בקרוב אצלך".

אמרתי לי: "אמן".

אלו היו למעשה מילותיך האחרונות אלי
ובמילים אלו נפרדת ממני לעולמים....

אייל, רציני לראות אותך בפעם האחרונה אבל הבריאיות לא
איפשרה לי, אני מבקשת ממך סליחה.

אייל בני היקר

הייתי גאה בכ כשהיית קטן
הייתי גאה בכ שתמיד רצית לעזור לי ולאחרים
היית גאה בכ שהיית תמיד בראש המחנה
ואהבת את המדינה ואת הבריות

ואפילו כשנפצעת באמצע הדרך רצית להמשיך
ולסיים את המסלול.

מה נעשה שיד הגורל לקחה אותך ממני בטרם עת
רק במותך מתגלה לי יום יום אישיותך הנפלאה

היית צדיק והיית משכנע אנשים רבים שילכו
בדרךך - בדרך התורה והמצוות.

תחסר לי הרבה - תחסר לי דאגתך והעידוד
שנתת לי באופטימיות שלך.
תמיד רצית לראות אותי שמח - אני אשתדל
למלא את מבוקשך.

תמיד נזכור אותך ואת רוחך הגדולה
נשמתך תהיה עם נשמות כל הצדיקים
בגן עדן - אמן!

אבא שלך - אהרון

ופתאום - דממה...

לא עוד חיוך שובה לב
לא עוד רגליים מבצבצות מבעד לשמיכה
לא עוד התחנחנויות לשם קבלת הרכב
לא עוד "גינזורים" מול המראה
ולא עוד כל הדברים הקטנים והגדולים שביחד היוו
את אייל.

אייל, ביום קבלת הבשורה המרה חשבנו שהשמיים
יפלו, הפרחים יבלו והארץ תעמוד מלכת,
אולם בניגוד לכך עולם כמנהגו נוהג: השמש
זורחת, הציפורים מצייצות, הפרחים צומחים....

אך אצלנו אין החיים הם כתמול שלשום - אצלנו
נפער חור שחור וכואב.

מילותיך במכתב פרידה שכתבת לחבר שלך שנפל היו:
"... ובמותו ציווה לנו את החיים". אנו בטוחים שכך
רוצה אתה לראות אותנו - חיים ושמחים.

תתפלל שם למעלה בשבילנו שיתנו לנו את הכוחות
להמשיך ולחיות ולשמר את דרכך.

אייל, הראש יודע אולם הלב שואל: הלוואי,
הלוואי שתפתח את דלת הבית בסערה
כפי שנהגת לעשות ותאמר: "היי חזרתי"....

**אוהבת ומתגעגעת
בשם כל המשפחה
אחותך רונית**

אחינו הצעיר אייל !!!

היסוד עליו נאבקים יותר מכל, הוא האדם
ראשיתו בעיצוב האישיות, ואחריתו
בנכס הנפלא של אחוה ורעות....

היינו עדים לצמיחתך והתפתחותך, לעיתים אף מתוך
התפעלות והתגאות. היית פתוח לשמוע, להתייעץ,
לקבל ונכון בכל עת להושיט יד לכל דורש ללא לאות...
אנשים התאהבו בך במבט ראשון.
היית שרמנטי עם חיוך פרמננטי, קפיצי
אלגנטי והסובבים אותך ביקשו את חברתך בקביעות....

היית גבור כארי, עז כנמר וקל כנשר.
נושא בגאון חוט שידרה חזק מפלדה
טבול באושר רוחני וגשמי ומהול באינטלקטואליות
אופיינית ...

היית לנו כעץ זית מכסיף.
היית צפצפה חלומת עלים.
היית אלון מעניף.
היית התמיר בדקלים.

לדאבונו השכול לא פסח על אחוזתינו ומתהפך בגנו
כחרב
פוקדנו השכול, בית אב ואם, בית אח ואחות
עם בקר יצאת אחינו הצעיר - בדרך לקיים מצוה -
עם ערב - - בא בוקר. תם יום - ולא שבת.

בקירבנו הותרת חלל בגודל היקום
אותו לא נוכל למלא לעולם.
אנו ההדיוטות שואלים מדוע? למה זה הגיע לנו?
מה עשינו? ומה חטאנו?!!...
אך רק לבורא עולם הפתרוניים...

לפעמים צריך לאמר שלום
כי ישנם רגעים של פרידה
ולפעמים זה נראה כמו חלום.
חייבים לסיים ולאמר שלום.
גם אם זה קשה וקורע לב, חייבים
להתגבר להסתיר את הדמעות ולהתנחם בזכרונות...

בקשה אחת לנו ממך החוסה שם בצל השכינה...
שתשא תפילה לרבונו של עולם, שיתן לנו הכח להמשיך,
שיפרוש עלינו כנפיו,
שיסתירונו ממלאכיו הרעים ויבטיחנו שיהיה זה אבלינו
האחרון לעולמים.

רותם, שחר, שרון, אורלי ואיציק

אייל

הגמ' אומרת כל תלמיד חכם שנפטר צריך להקים ישיבה על שמו. משמעות הענין שצריך לקבוע לימוד מעמיק על אופיו המיוחד ועל מסכת חייו ומתוך כך החי יתן אל ליבו.

אייל - אתה עזבת אותנו ללא שום הודעה מוקדמת, נקטפת באמצע פריחתך, באמצע בנין של מסכת חיים שלמה, הלב דומם ודואב על כך שלא הספקנו לעמוד על אישיותך, לכאורה אם היית "ממתין" קצת היינו קובעים מסכת ולומדים מהו ההיקף של האישיות שבה היית שקוע, היינו שואבים ממך עוד ועוד אוצרות של חיוניות שנסכה עוצמה בכל תחום בו עסקת.

אבל גם עכשיו לא התאכזבנו לגמרי שכן ככל שהזמן התקדם עברנו את "השבועה" שבהם קיבלנו נחמה מכל חוגי החברים אליהם היית קשור וככל שנכנסים אנחנו אל תוך השגרה ומנסים לעכל את האבידה הגדולה שהותרת אחרי עלייתך - נפרשת בפנינו מסכת חיים שלמה.

בעודי כותב דברים אלו איני יודע במה להתחיל ולציין את היקף האישיות שלך: האם באהבה שלך לארץ ולטוילים בה, או שמא לשקיעה שלך בתוך עמלה של תורה, האם בהרגשתך שאתה הינך חייל של עם ישראל - חייל בצה"ל ובישיבה עד כדי התמסרות מוחלטת לעניין בדבקות ובקשיחות - או שמא בעדינותך המלטפת את כל מי שנקרה בדרכך.

אבל במבט מעמיק נראה שהדברים אצלך לא היו סותרים: היה בך את העוז והגבורה למוג בין הדברים בהרמוניה מיוחדת, אישיותך שאבה את כוחה ואמונתה ממקור רוחני עליון היודע לראות את כל המדרגות של הקודש כחטיבה אחת - ומכאן מובנת כל ההשתוקקות שלך לכל דבר לאומי אשר בשם ישראל יכונה,

"צדיקים במיתתם קרויים חיים"

אפשר להבין שהם חיים בעולמות העליונים, זה אמנם נכון, אבל אצלנו אתה חי פה בארץ: הצלחת במעשיך להטביע את חותמך בנו, ואנו מרגישים בצורה טבעית את אותו מלאך שהיה מכה בך ואומר לך גדל, את אותה מדיניות חיים שמזמזמת לנו כל הזמן בלב, ובכל פעולה שאנו עושים אנו מרגישים אותך עומד לידנו, מדרך אותנו, מלטף אותנו, ואומר לנו בצורה מלאכית - גדל, השתלם, עשה את הדבר יותר טוב, ואנו מצידנו מרגישים קרויים לאותה קריאה, ומבחינתנו אנו משקפים את אישיותך בכל פעולה - אם זה בלימוד בישיבה, אם זה בצבא ואם זה בכל פעולה שגרתית שהננו שואבים עוז לעשות אותה בצורה מרוממת.

אייל, עוד בחיך, אישיותך היתה נוגעת ולא נוגעת בנו. היית מסוג האנשים שקשורים לכל, אבל מעל הכל, ואולי זה מה שנותן להם את היכולת לגעת בכל.

עכשיו נראה אולי שאתה בכלל לא נוגע בנו אבל למעשה אתה נוגע יותר מאי - פעם. זוהי לא נגיעה חיצונית, זוהי נגיעה שדוחפת את כל החיים להשלים את החסרון ביתר שאת - וזוהי הנחמה שלנו. לך לגורלך, תעלה מחיל אל חיל במעלות קדושים וטהורים.

צר לי עליך אחי, נעמת לי מאוד

**אחיך בשם כל משפחתך וחבריך
איתן**

לאייל

לא אשכח את החיוך הרחב על פניך תמיד.
בכל פעם שהייתי פוגשת אותך
היית שואל: מה שלומך דודה? את באה אלינו?
מה שלום הבנות?

בפסח תמיד רצית לבוא ולעזור לי בעבודות.
תשאר תמיד בליבנו ונזכור
אותך תמיד בתוך ליבנו
ומי יתן ואתה תהיה
הקורבן האחרון בתאונות הדרכים.
אני יודעת וכולם יודעים
שמקומך שם עם כל הצדיקים הגדולים.

תתפלל תמיד על כל עם ישראל
וכן על כל המשפחה
כמו שכאן, בעולם הזה, התפללת.

דודה שרה

אייל היקר,

בכל נפשיך היית קשור עם אודי בנינו ואחינו היקר שנפל כצנחן בכ"ז בתמוז תשנ"ד.
כשאר חבריך וחברותיך, היית כבן לנו. מדי מוצאי שבת במשך שלש שנים באת להתפלל בביתנו ולהביע את
אהבתך אלינו.
היית אחד ממלאכי השלום, מלאכי השרת, מלאכי רחמים ומלאכי עליון, שהחזירו את רצון החיים והחיוך
למשפחתנו.
יהי רצון כי הוריך אחיך ואחיותיך ישאבו כוח מזכרונות נעימים שהשארת בלב כולנו.
אנו מודים לך ובטוחים שבזכות מצוה זו שקיימת נשמתך תשכון במרומים, ומשפחתך תמשיך בדרך בניית ארץ
ישראל וירושלים.
אנו מבטיחים כי לעד נחזק אותם.

**ז'ורז'ט, מרדכי
מיכל, אליאל, יובל, אופיר
אלגר בלי**

שי אלון - חבר

ברשות הרבנים, המשפחה והחברים קטונתי מלדבר במעמד זה.

אייל - לפני כמה ימים היה ועכשיו איננו. חשבנו שאולי זה חלום רע והוא יחזור אבל זה אינו חלום זה מציאות. אייל לא יחזור. פתאום ירדה יד מן השמים ולקחה אותו, זה מפתיע. אולי לאייל זה לא היה פתאומי. היריעה קצרה מלהכיל את דמותו של אייל, שהיתה יותר ויותר נסתרת, אך לאט לאט מתגלת לעינינו מסכת חייו שהסתירים. מרגע שקבלנו את הבשורה המרה, החלה דמותך להתגלות לעינינו כל אשר ידעתי עליך, או בעצם לא ידעתי דבר. אע"פ שהייתי קרוב אליך כל מה שהעברת לי תמיד, התחושות, העובדות, כל אלה חברו יחד ויצרו תמונה ענקית מדהימה אשר תוסיף להיחשף בפנינו.

הגמרא בבבא מציעא (פד עמוד א') מספרת לנו: יומא חד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא (ר' יוחנן הלך לשחות בירדן). חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה (הוא ראה את ריש לקיש והוא קפץ אחריו לירדן), אמר ליה ר' יוחנן לריש לקיש: חילך לאורייתא (גבורתך לתורה, כלומר אדם גיבור כמוך צריך להשקיע כוחו בעיסוק בתורה), אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן: שופרך לנשי (יופיך לנשים, כלומר יופי כמו שלך ראוי לאישה), אמר ליה ר' יוחנן: אי הדרת בך היבנא לך אחותי דשפירא מינאי (אם תחזור בך ותשוב ללמוד התורה שעזבת אתן לך את אחותי שהיא יפה ממני), קבל עליה (קיבל עליו ריש לקיש). בעי למהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר (רצה לחזור בקפיצה להביא את בגדיו ולא היה יכול - שתורה מתשת כוחו של אדם). אקרייה ואתנייה ושווייה גברא רבא (לימד אותו מקרא ומשנה, ועשה אותו אדם גדול ונהפך לבר פלוגתא של ר' יוחנן שאת מחלוקתם אנו מוצאים בכל השי"ס). יומא חד הווי מפלגי בי מדרשא (יום אחד הם חלקו בבית המדרש ר' יוחנן וריש לקיש תלמידו); הסייף והסכין והפגיון והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה! משעת גמר מלאכתך. ומאימתי גמר מלאכתך? ר' יוחנן אומר: משיצרפם בכבשן, ריש לקיש אומר: משיצחחן במים. אמר לו ר' יוחנן לריש לקיש: לסטאה בלסטיותיה ידע (שודד, בעניי שוד הוא יודע, כלומר, כיוון שהיית גזלן בצעירותך הרי אתה בקיא בדברים אלה גם עכשיו).

היה ויכוח ביניהם, וכתוצאה מכך אמר ריש לקיש לר' יוחנן מה הועלת לי בזה שקרבת אותי ללמוד תורה, שם - בין הליסטים - הייתי ראש הליסטים וקראו לי רבי וכאן גם כן קוראים לי רבי. ר' יוחנן אמר לו הועלתי לך בזה שקרבת אותך תחת כנפי השכינה. כתוצאה מכך שהקפיד עליו ר' יוחנן, ריש לקיש חלה ומת. בסופו של דבר לר' יוחנן היה קשה להנחם מכך שריש לקיש נפטר, ומנסים למצוא לריש לקיש מחליף, ומוצאים את ר' אלעזר בן פדת. מביאים לפני ר' יוחנן את ר' אלעזר בן פדת, תלמיד חכם גדול, כדי שימלא את מקומו של ריש לקיש. כל דבר שר' יוחנן היה אומר, היה מביא ר' אלעזר בן פדת ברייתא שמסייעת לו. אמר ר' יוחנן לר' אלעזר בן פדת: איפה ריש לקיש? כשריש לקיש היה פה על כל דבר שהייתי אומר היה מביא לי עשרים וארבע קושיות, ומתוך ליבון הקושיות בעצם הייתי לומד, והיו מתחדדות אצלי הברייתות, ועכשיו שהוא חסר... נטרפה דעתו של ר' יוחנן, השתגע, התפללו עליו חכמים עד שהוא נפטר.

לר' יוחנן היה חסר החברותא שלו ריש לקיש, לנו חסר החברותא אייל. אייל היה חברותא של קצינים, של רבנים, של דתיים, של חילוניים, חברותא של כלל עם ישראל. בשנתיים האחרונות לא זכיתי ללמוד עם אייל, אבל הוא תמיד טרח לבוא לבקר, תמיד היה לוחץ את היד, עוטף את היד, בשיא העוצמה, היה מעביר זרמים כאלה שאני לא יודע אם אפשר להעביר את אותם תחושות שאייל היה מעביר. אייל הוא אבידה של כל עם ישראל. לא ארחיב פה, אני חושב שהרבנים נגעו בדמותו. שוב, הזכרתי, רק נגעו בדמותו. מי שזכה להיות קרוב אליו, ירגיש בחסרון היותר גדול. מי שהיה קרוב פחות, אולי ירגיש את החיסרון מהסיפורים.

מה שנותר לי, רק לבקש מאייל שיתפלל לפני הקב"ה, שיתן כוח למשפחה, שיתן כוח לחברים, שיתפלל לפני הקב"ה שישלח את משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

דברי הספד שנאמרו בהר הרצל

דברים מפי מפקד חטיבת הצנחנים - אל"מ בני גנץ

טקס הקבורה הזה דומה למוות הפתאומי והנורא הזה, ולכן אקצר ואגיד שעל כולנו מוטלת החובה לעשות כל מעשה שאפשר בשביל להמנע מאירועים שכאלה בעתיד, והחובה השניה והלא פחות חשובה היא לאמץ את הדרך שבה הלך אייל ובה הלכו חבריו; דרך של למידה, מסירות, אמונה, תרומה לעם, תרומה למדינה, שילוב מוצלח של תורה ועשיה.

צר לי שכך זה קורה, חובתינו לאמץ את מה שכן היה עד עכשיו, ואיתנו להמשיך קדימה.

משפ' יוניאן, אנו נהיה איתכם במהלך כל הדרך.

יהי זכרו ברוך!

הרב מיכאל ברום - ראש ישיבת "שילה"

משפחת יוניאן היקרה, מורי ורבותי!

אמרנו עכשיו בתהילים: "לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בס". דוד המלך בא ואומר שכל תשוקתו וכל כמיהתו לאותם אישים שאכן הם בדרגה ל"קדושים אשר בארץ", קדוש אשר בארץ.

משפ' יוניאן היקרה, ידענו מיהו אייל, אל תחשבו שלא ידענו. בוודאי שלא השגנו, אכן, את רוחב נשמתו ואת גודל נשמתו. ראינו איך שאייל גדל וצומח מיום ליום, "קדושים אשר בארץ" - שמח בקדושה ושמח בלימוד תורה, גדל מרגע לרגע, מדקה לדקה במידות אשר בארץ, בצורה יציבה, חזקה. כל כולו היה בגדר של צמיחה, נפטר בערב ר"ח סיון, בערב חודש של קבלת תורה בעיצומה של ספירת העומר, ספירת העומר שמסמלת עבורנו את התשוקה לעלות מעלה מעלה להתכונן לדרגה הגבוהה של קבלת תורה.

אייל, כל שנותיו - "קדושים אשר בארץ" - עלה ונתעלה, אשריכם משפ' יוניאן, שזכיתם לגדל ילד כזה שהוא בגדר של "קדושים אשר בארץ".

יהי רצון שהדמות הזאת של אייל תעמוד לנגד כולנו, נתבונן בה, נחקור אותה, נדרוש אותה ונחקה אותה. הקב"ה יחזק אותכם וישלח לכם את נחמתו.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. אמן!

הרב זלמן נחמיה גולדברג - חבר בית הדין הרבני הגדול

אנו מספידים בר"ח. למרות שאין מספידים בר"ח, תלמיד חכם בפניו מספידים. יתכן שזה רק שמצטערים על המקרה עצמו, שהלך, אבל כאן יש לנו חוץ מהצער על האדם עצמו, פשוט חסד לעם ישראל אדם כזה שיכול היה לצאת לגדולות ובמותו איבדנו את זה.

אין בפי מילים מה לנחם, רק שכל המשתתפים פה כולם, יכירו וילכו בדרכיו, זה יהיה התועלת הגדולה למת.

יעקב אבינו מבקש מיוסף לפני מותו: "ועשית עמדי חסד ואמת". מה זה חסד ואמת? רש"י אומר - חסד שעושים עם המתים זהו חסד של אמת, שלא מקווים שישב גמול, חי יכול להשיב גמול, אבל מת לא משיב.

יש עוד פירוש שמביא הרב שמשון רפאל הירש: חסד של אמת - חסד אמיתי! יש שעושים חסד עם אדם בכסף אבל זה לא ראייה שזה באמת חסד, מי יודע, אולי הכסף מביא אותו לתרבות רעה. יש "עושר שמור לבעליו לרעתו", אבל יעקב ביקש חסד אמיתי. ומה הוא החסד האמיתי שאפשר לעשות עם המת? זה שילמד מדרכיו, כל אחד יתחזק בדרכו, זה החסד שעושים עם המת. אז היות והמת לא יכול להשיג יותר זכויות מאשר יש לו, חי יכול לעשות מצוות ולהוסיף, מת מה שיש לו כבר, יותר מזה אין, לכן נקרא מת - עומד, "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". אדם חי הוא הולך, אבל גם מת יכול לעלות אם אלה החיים יתעוררו על ידו לדברים טובים. אז אמרו רבותינו - שגם אחרי פטירתו יכול לעלות וזה החסד האמיתי.

נתפלל שהקב"ה יסיר מאיתנו את מר המוות וכולנו נלמד מדרכיו - המשפחה וכל החבורה. "אחד מן החבורה שמת - ידאגו כל החבורה" במטרה לעורר את כולם. הקב"ה יתן שבאמת כל אחד יקבל חלק ויתחזק בחלק ממה שהוא היה, וזה יהיה חסד עם המתים וגם חסד עם החיים, כמו שכתוב ברמב"ם - שניחום אבלים זה יותר טוב מביקור חולים, זה גם טובה למת וגם טובה לחי. מה טובה למת! זה עצמו, שעל ידי כך עושים טובה למת. אז יוצא בעצם שעשינו טובה לעצמנו וטובה למת.

יתן הקב"ה ש"בלע המוות לנצח" ולא נסיף עוד לשמוע בשורות רעות כאלה.

אמן!

דברי הספד שנאמרו במהלך השבעה

הראשון לציון - הרב עובדיה יוסף

אנו יודעים פסוק אחד שיש בתורה שלא משאיר מקום לחשוב על הדבר.

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא".

לא צריך לחפש תירוץ למה זה קרה כך. רק הקב"ה יודע סיבת הדבר. גדול העצה ורב העלילה אשר עינך פקוחות יודע דרכי בני אדם לתת לאיש דרכיו כפי מעלליו". "להגיד כי ישר ה' צורי ולא עוולתה בו". אין בו עולה ח"ו, מעשיו ואין אנו מערערים אחריהם והוא יודע למה עשאים. יש אדם שהוא צדיק, יש צדיק אובד בצדקותו ויש רשע מאריך ברעתו. רק הקב"ה יודע. יש גם גילגולים של נשמות. יש נשמות שבאו לעולם, עשו מה שצריך לעשות אך היה חסר דבר אחד שלא קיימוהו ולא עשאוהו במאה אחוז והן חוזרות עוד פעם לפה אם ח"ו מגיע להן איזה עונש באותו הדור לא קיבלו העונש. אך מי יכול לברוח מהקב"ה. כך אמר דוד: "אנא אלך מרוחך אנא מפניך אברח".

מי יכול לברוח מהעונש של הקב"ה - מחזירים אותו בגילגול הוא בא לפה בשביל לכפר על עוונו אם זה בחייו הרגילים סובל יסורים או משהו אחר. אולי ח"ו זה בשעת המיתה. זה רק בידו של הקב"ה והוא היודע.

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" - כל הייסוריך שעושים לאדם נעשים לטובתו. בשביל "לטוב לך כל הימים" וכי מה אנו יכולים לדעת וכי יתפאר הגרון על החוצב בו? האנו יכולים לדעת מה שרוצה ועושה הקב"ה? "הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו" אשרי אדם שמקבל הכל באהבה ויודע שזה לטובתו ולא לערער אחר מדותיו ודרכיו של הקב"ה ויה"ר שלא תוסיפו לדאבה עוד, והיה המחנה הנשאר לפליטה ושיהיה לכם רק טוב בעז"ה ותראו נחת מכל הבנים ומכל הצאצאים. אמן כן יהי רצון!

הראשון לציון - הרב מרדכי אליהו

כבוד מעלת ראש הישיבה, תלמידים, רבנים, משפחה היקרה !

חז"ל אומרים (אבות דרבי נתן יד', ו): "כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי, מת צעיר. תלמידיו- גאוני עולם, ארזי הלבנון, תנאים גדולים ניסו לנחמו, נכנס התנא הגדול ר' אליעזר, רבו של ר' עקיבא וישב לפני רבן יוחנן בן זכאי: אמר לו רצונך אומר דבר אחד לפניך? אמר לו - אמור - אמר לו רבי אליעזר: לאדם הראשון היה בן ומת וקיבל עליו נחומין. אמר לו ריב"ז: לא די לי שאני מצטער בעצמי אתה מוסיף לי את צרותיו של אדם הראשון? - ולא קיבל ריב"ז נחומין. נכנס ר' יהושע ואמר לריב"ז: רצונך אומר דבר אחד לפניך? אמר - אמר ר' יוסי: שני בנים היו לו לאהרון ומתו שניהם ביום אחד וקיבל עליהם אהרון הכהן נחומים שנאמר: "וידם אהרון" - ואין דממה אלא שתיקה, אף אתה קבל נחומים. אמר לו ריב"ז: "לא די לי בצרותי שאתה מוסיף לי צרותיו של אהרון הכהן? איך אתה רוצה לנחמני בזה? ולא קיבל נחומין. נכנס ר' שמעון ואמר: "רבי, רצונך אומר דבר אחד לפניך?! - אמר לו: אמור - אמר לו: דוד המלך היה לו בן - מת וקיבל עליו נחומים שנאמר: "וינחם דוד". גם אתה קבל נחומים. אמר לו ג"כ ריב"ז: מה אתה מזכיר לי את צרותי עם צרות דוד המלך? - ולא קיבל נחומים. נכנס ר' אלעזר בן עזריה כיוון שראהו ריב"ז, אמר לשמשו: אדם גדול הוא, ישב ר' אלעזר לפני ריב"ז והבין שאם יביא לפני ריב"ז את הדוגמאות של קודמיו של אהרון, דוד וכו' לא יתנחם ריב"ז ויאמר: "איך אתה מנחם אותי בכך שאתה מביא לי צרות של אחרים". אמר ר' אלעזר אמשול לך משל למה הדבר דומה: לאדם שהפקיד המלך אצלו פיקדון, וכל יום היה אותו אדם צועק והולך: אוי לי מתי אצא בשלום מאותו פקדון - וכשלקח המלך מאותו אדם את הפקדון נשם אותו האיש לרווחה - אף אתה, אמר ר' אלעזר לריב"ז, הקב"ה רק לקח ממך את הפיקדון ועליך להיות שמח שכן בחר הקב"ה לקחת ממנו את פקדונו. אמר לו ריב"ז: בני נחמתני כדרך שבני אדם מנחמים".

עומדים תנאים גדולים, כל אחד רוצה לחפש דרך במה לנחם ע"י דוגמאות של הבל, דוד המלך, איוב, בני אהרן - וריב"ז לא מתנחם אלא ע"י ר' אלעזר בן עזריה.

אנחנו כשקוראים בתורה על הבל ומותו, ועל מות בן דוד, מישהו מאיתנו בוכה?! - אף אחד לא בוכה, אולי רק על נדב ואביהוא שהיו גדולי עולם שביום כיפור מזכירים אותם אנו מורידים דמעה. אז מה רוצים כל התנאים והחכמים הגדולים מריב"ז? - מה הם מזכירים לו בכלל את מותם של האנשים, למי זה עוזר בכלל הזכרת דוגמאות אלו? ואז נכנס ר' אלעזר בן עזריה: הוא ראה שריב"ז לא מקבל נחומים ולכן אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה. למלך שהפקיד אבן יקרה בידי אדם, אדם זה הבריך את האבן, ניקה, שיפץ, וליטש את האבן, שמר עליה, בא המלך ואמר: תן את האבן, אבן יקרה, יפה, לא מלוכלכת, זכה וברה. אמר לו: אתה ריב"ז רבס של ישראל, קיבלת פיקדון נשמה יקרה ומיוחדת, למד, קרא, שנה ובא בעל הפיקדון ולקח את פקדונו, והחזרת את הפיקדון נקי, בהיר ויפה, אמר לו: "אלעזר בני נחמתני, כדרך שבני אדם מנחמין". אתם - המשפחה היקרה, ההורים, האחים והאחיות היקרים, היה לכם פיקדון יקר אייל יעקב, אבן יקרה, שקדה בתורה, אותה נשמה קדושה, אותו בחור נפלא היה בא לשאול שאלות בהלכה, היה מדקדק קלה כבחמורה, למד, קרא, שנה משניות, נביאים וכתובים, הלכות, אגדות, נפטר מהעולם בלא חטא. הנשמה כל כך נקיה ועל זה נאמר: "דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לרעות בגנים וללקוט שושנים" - גזירה קשה נגזרה על עם ישראל שנשמה כל כך זכה נקיה וטהורה ששקדה ולמדה בתורה, עשתה חסד, ואותה נשמה באה לשמים בצורה נקיה ללא חטא.

משפחה נכבדה - אשריכם שגידלתם נשמה יקרה שכזו, אשריכם שאותה נשמה יקרה שקיבלתם, צחצחתם, הברקתם אותה, השקעתם בה כוחות נפלאים, שלחתם אותה ללמוד תורה, לשקוד ולגדול בתורה. זכיתם לנשמה כזו גדולה לטפל בה, לחנך אותה ולתקן אותה, והחזרתם את הפיקדון שלם, נקי ובהיר.

כתוב שאם אדם היה רואה את הנשמות הקדושות בשמים, כמו הנשמה הקדושה הזאת, איך היא יושבת עם צדיקים ועם חסידים וגדולי תורה, ונהנית מזיו השכינה, ונכון שאנו מצטערים ובוכים על כאב הפרידה אולם נשמה זו טוב לה עכשיו שמסתופפת תחת כנפי השכינה. אמר לו ריב"ז: נחמתני בזה שהנשמה זכתה לדבר חשוב וגדול זה.

מורי ורבותי כתוב: "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה אל ה'" - כשאנחנו רואים מה שקורה היום עם תאוונת הדרכים בבבישים אנחנו כולנו צריכים להיות משפחה אחת, אנו צריכים לחפש את הדרכים שלנו "נחפשה דרכינו ונחקרה", כל אבא ואבא יחשוב איך אני מחנך את הבן שלי, לאן אני שולח אותו, מחנכו בבי"ס דתי, בישיבות, מחנכו שיהיה ירא שמיים, כמו אבן יקרה, מרגלית יקרה שאני מצחצחה עד שתבריק.

הנשמה הטהורה והקדושה הזאת שעלתה השמימה שקדה כל הזמן בתורה, במצוות ובמעשים טובים, נשמה מיוחדת, והקב"ה שש ושמה בזמן שבאה אליו, נפש נקי וצדיק. הנקיון שלו בטהרה, אהבתו לעם ישראל, לארץ ישראל, ולתורת ישראל, אהבת חברים. כמה שהיתה גדולה, ועכשיו כשנלקח מאיתנו, כאילו נלקח חלק מאיתנו, ואין לנו מנחם.

ואמר ר' אלעזר לריב"ז: אתה אדם נבון, פיקח, אני לא אזכיר לך מיתות של אנשים אחרים כדי לנחמד, אולם תזכור מה עשתה הנשמה בעולם הזה. וכתוב במפורש שאם הנשמה שקדה ועמלה בתורה אז כשמגיעה לשמים מקבלת שכר רב מאוד. וע"כ הורים יקרים, משפחה יקרה איך אמר ריב"ז "נחמתני" - אתם גידלתם, חינכתם וטיפחתם נשמה זכה ויקרה זו, ממש כמו האבן היקרה: טפחתם, ליטשתם, והברקתם אותה בעמל יגיעכם, בהדרכה ובחיזוק שלכם. אותה נשמה טהורה תעמוד לפני אבינו שבשמיים ותתפלל על כלל עם ישראל שלא יוסיפו לדאבה עוד, אותה נשמה יקרה תעמוד ותתפלל על האמא, האבא, לב נשבר ונדכה, האחים והאחיות ועל כל חברי הישיבה. והתלמידים, עם כל העזרה שלהם, עם ראש הישיבה, ותעמוד לנו בתפילה שלא תוסיפו לדאבה עוד.

אנו צריכים לעמוד ולהתכונן למעמד קבלת התורה ממש כמו בני ישראל בהר סיני שכתוב כשעמדו בהר סיני, כולם נהיו בריאים, גם לב נשבר, כולם נהיו בריאים, שמה עמדו נגד ההר באהבה ובאחדות מושלמת.

בן פורת יוסף - החברים היקרים שבישיבה, כאב להם, דאב להם, רצו, התרוצצו, וגם בליל שבת היו עם המשפחה, היו "חברים מקשיבים לקולך השמיעני".

יהי רצון שהקב"ה ינחמכם מאבלכם, ונוכה אנחנו לנחמת ציון ונוכה שהקב"ה ישלח לנו משיח צדקנו, וכל הנשמות הטהורות יחזרו לביתם, וטראו אותו שש ושמת, ונוכה לגאולה שלמה, ונוכה להארת התורה, לקבלת התורה, ונוכה שהקב"ה יפיל על כל אומות העולם אימתה ופחד, "תפל עליהם אימתה ופחד בגודל זרועך ידמו כאבן", ונוכה שכל דרכי ציון לא יהיו אבלות ונוכה לאורה של תורה, במהרה בימינו - אמן.

מן השמים תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד.

הראשון לציון - הרב הראשי אליהו בקשי דורון

באנו לנחם וקשה לדבר. הפס' אומר: "מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק". מקרה שזעזע כ"כ את כולם. בחורים שהולכים אחד לחופתו ואחרים לשמח חתן וכלה, בצורה כ"כ טראגית. ודאי שלא אנתנו בעלי הפה לנחם. אומרים בבירכת המזון של ניחום אבלים גודר פרצות ישראל, רק שבורא עולם הוא רופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם שהוא יגדור פרצה זאת. כשמתבוננים באמת מה יש לנו לדבר לכאורה, איזה פה יש לנו לנחם אב ואם. ושמענו על הבחור ממש חמד בחורים, אך דבר אחד ברור שרואים שהטרגדיה הזאת זעזעה את כל ישראל (בצורה כ"כ טראגית) הם היו בחורים שכולם קודש.

נכתב שעד גיל 20 אין דין וחשבון של מעלה. כתוב, אמנם, שכן 13 למצוות אך עד 20 אין עדיין חשבון למעלה. מגיל 20 ומעלה כולם קודש למען עם ישראל. רבותי, זה ודאי קרבן צבור וזה שכל הציבור כולו שמע וראה ויחכה וכאב מורה על כך שזה קרבן צבור. אבל קרבן צריך לדעת לתת אותו במחשבה טובה. צריך באמת לכוון שיהיה זה לכפרת עם ישראל כולו. מי יודע הרי בורא עולם לוקח. נכתב: "דודי ירד לגנו לרעות בגנים וללקוט שושנים". ירד לקחת שושנים כ"כ טובים בשיא פריחתם. מה אנו יודעים על חשבונותיו של הקב"ה. כמה צריכים אנו לדעת, להתבונן ולחשוב על מעשי ה' לנו. אנו אומרים מצד אחד: "מה נאמר" - אמירה היא לשון רכה ובמקום כזה מה אפשר לדבר רכות; מה אפשר לנחם; ומצד שני "מה נדבר" - דיבור שהוא לשון קשה. אבל על מי אנו יכולים לבוא בתביעות. אך הסוף הוא "מה נצטדק" יודעים אנו שאשמים אנתנו ולכן בורא עולם מזעזענו בזעזוע כזה. אומרת הגמרא בברכות "למה נבראו זוועות ורעמים כך? לישר עקמומיות שבלב" - כשאנו רואים שיש רעידות אדמה ועוד דברים לא שגרתיים וטבעיים שמרעידים אותך בבת אחת. מבינים אנו שבורא עולם נותן תופעות כ"כ מבהילות - כדי לישר עקמומיות שבלב.

אך מה שאנו צריכים לעשות זה "נחפשה דרכינו" לחשוב למה ה' עשה לנו זאת בצורה טראגית כזאת. מצד שני הגמרא גם אומרת שצריכים להספיד ולא רק זאת שהרי כל המתעצל בהספדו של אדם כשר צריך להוריד עליו דמעות כפי שאומרת הגמרא: "אגרא דהספדא דתמיא שתיקתא". באותו מקום אומרת הגמ': "אגרא דהספדא דיהויא" צריך להרים קול ולעורר בכיה ונשאלת השאלה: מה צריכים לעשות; מצד אחד צריך לבוא לנחם ולהרגיע, לשתוק ולהשתיק ומצד שני יש מצוה לעורר הספד ובכי ואמרו חז"ל שכל המזיל דמעות על אדם כשר הקב"ה גונן. כאן יש לנו דוגמא לאדם כשר - בחורים שהלכו לעשות מצוה בשנותיהן הכי יפות. כתוב המזיל דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן וגונן בבית גזיו" ואי' על הפס' בתהילים: "דודי ספרת אתה שימה דמעתי בנודך הלא בספירתך" אבל התשובה היא אחת. יש 2 דברים - יש את הצער שאנו מרגישים אותו והקרוב קרוב קודם: ההורים, הקרובים והחברים, הפרידה כ"כ קשה ממה שאנו מכירים מהבחור, מהכשרונות, מהחברות אך צריכים לזכור שעל זה כתוב שהכל בידי שמים זה הכל מה' שה' נתן. קשה הפרידה אך צריך גבורה לומר ה' נתן וה' לקח. אך על מה יש להספיד ולבכות לא על מה שה' נתן. יש דברים שהקב"ה נותן לאדם הכשרונות, הבריאות, החיים והכל, אך יש דבר שה' מבקש מהאדם "מה ה' אלוך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוך ומצוותיו שמור כי זה כל האדם". אם כן הבכייה היא לא על מה שה' נתן וה' לקח אלא על מה שה' אלוך שואל מעמך.

בחורים כאלה שהקריבו למען המדינה שעזרו אחד לשני כמה היו עדיין יכולים לקדש שם שמים, מה תפקידו של האדם עלי אדמות "ליראה את ה' אלוך" יכלו לקיים מצוות לקדש שם שמיים לגדול בתורה להקים משפחות - זה מה שחסר ועל זה צריך לבכות. כאן צריך למלא את החלל זה הכל בידי שמים. מה שבידי שמים אנו אומרים שה' נתן ה' לקח, אך מה שהם יכלו לעשות והתחנכו ע"י ההורים שידעו לחנך ולגדל לתפארת בחורים שנקטפו בשיא פריחתם עת שיכלו להקים משפחות ולחנך דור. אנו רגילים לעולם הזה ולכל מושגיו אך צריכים לזכור שמי שחי הכי טוב את העולם הזה הוא כדבריו של שלמה המלך "הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל" גם את זה ראיתי. כל מה שאנו רגילים אליו ואוהבים אותו כל זאת בסופו של דבר הכל הבלים - דבר זמני. אבל סוף דבר - העיקר והתכלית בעולם "את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם". אנו באים וצריכים לבכות על כל האדם שיש בבחור הזה. אנו בוכים על כמה מצוות שיש לעשות, כמה יכל לקדש שם שמיים, על דור ישרים יבורך, כמה יכל עוד ללמוד וללמד תורה לעשות למען הפרט והכלל - על זה סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ומצוותיו שמור כי זה כל האדם ועל האדם הזה יש לבכות על זה וצריך לעורר רחמי שמים ועל זה אנו אומרים "נחפשה דרכינו ונחקרה".

מורי ורבותי ברור שזו מכה בשביל כל עם ישראל וזה קרבן צבור שכולנו הרגשנו, כאבנו וכואבים את המצב הזה. "שבתך ומשענתך המה ינחמוני" - בורא עולם יש לו את המקל, ולפעמים האנחות צריכות להיות אנחות של אמונה, אנחות של תקוה ושל צדקה. אנו אומרים "צדקתך כהררי אל ומשפטיך תהום רבה".

גודר פרצות ישראל - שהקב"ה יזכה אתכם ו"הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם".
יהי רצון שמכאן והלאה יהיה רק טוב, שתרוו נחת מכל הילדים וראה בנים לבניך כתוב: "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם". יש לכם נציג בבית דין של מעלה שיתפלל עליכם ועל כולנו ונבקש באמת מאותם שהלכו בקדושה ובטהרה שיתפללו ויעוררו רחמי שמים על עם ישראל כולו.

הרב מיכאל ברום - ראש ישיבת שילה

סמוכים אנו למעמד הר סיני ולא מקרה הוא שאסון נורא זה, קורה דוקא סמוך למעמד הר סיני.

בגמ' במסכת פסחים סח: יש מחלוקת בין רבי אליעזר ורבי יהושע האם בכל יו"ט רגיל יש מצוה ב"לכם" אם לאו ר"א אומר: אוכל ושותה או יושב ושונה. ור"י אומר חלקו חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש. וממשיכה הגמ' ואומרת: אמר ר' אליעזר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי "לכם" מאי טעמא? יום שנתנה בו תורה "הוא".

אומרים הז"ל, בשבועות מודה ר"א שיש מצוה ב"לכם" יש ביום הזה אכן מצות שמחת יו"ט של לאכול ולשתות ג"כ! "מאי טעמא"? יום שנתנה בו תורה הוא? אומר רש"י: דבעינן נמי "לכם" שישמח בו במאכל ובמשתה להראות: "שנוח ומקובל יום זה שניתנה תורה בו".
הגמרא הזו דורשת ביאור, הרי לכאורה מעמד הר סיני מעמד של קבלת תורה. הוא מעמד רוחני לחלוטין, אין חסרון, ואין בכלל מציאות של גוף, אין מקום לנטיעה חומרית, והנה דווקא בחג הזה, ר"א מודה שיש מצוה גם ב"לכם"! והיא קושיה גדולה שהמפרשים מתחבטים בה.

באיזכור הרגלים בפרשת ראה מופיע ביטוי מיוחד שנאמר רק על חג השבועות. התורה אומרת: "ושמחת לפני ה' אלוקיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך, והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר ה' אלוקיך לשכן שמו שם!" ענין השמחה מופיע גם בשאר החגים, אבל התוספת שלא מופיעה בשאר הרגלים זה: "וזכרת כי עבד היית במצרים!" וישמרת ועשית את החוקים האלה! הזכירה של עבדות היא מופיעה דווקא בחג השבועות. ולא מופיעה בשאר הרגלים!

הנושא של "ועשית את החוקים האלה" - המושג של "חוק" גם הוא ביטוי בלעדי ויש להבין את הענין הזה.

כאשר אנחנו מתבוננים במעמד הר סיני, בכל ההקדמה ובכל ההכנות שמשה רבינו מכין את עם ישראל למעמד הר סיני, בהתקדשות, ובהטהרות, אנחנו מוצאים התרוממות, הכנה אדירה לקראת המעמד הזה של ירידת ה' על הר סיני לקראת שמיעת דבריו של הקב"ה. עשרת הדברות, הכנות אדירות עצומות!

מצד שני, דווקא בחג השבועות אנחנו קוראים את מגילת רות שגם היא בעצם מסמלת מציאות של קבלת תורה, קבלת תורה של רות המואביה. קבלת תורה, שמולידה בסופו של דבר את עובד, את ישי, את דוד המלך, את משיח בן דוד, אבל מתוך נקודת התחלה הפוכה למעמד הר סיני!

הר סיני הוא כל כולו התקדשות, התרוממות רוחנית, מאמץ רוחני עליון עד כלות הנפש כמעט, ואילו במגילת רות המהלך הוא בדיוק הפוך. הכל מובא מתוך ירידה. אלימלך יורד מא"י, בניו נופלים, והכל נופל ואיכשהו הדברים מתגלגלים כביכול במקרה, זה מקרה שרות מתאמצת להדבק בהקב"ה, היא מתאמצת להדבק לחמותה, ואיכשהו דברים מתגלגלים שבועז נושא אותה והדברים מתגלגלים שעובד נולד והוליד את ישי ומישי

דוד המלך. אבל מבחינתנו יש כאן מהלך שרות המואביה מתוך "ירידה" של עם ישראל מתוך "נפילה" של אלימלך יש כאן תקומה שדווקא באה ממרחקים מהגויה של רות המואביה! וזה מביא לנו את לידתו את משיח בן דוד.

ואת זה אנחנו קוראים בחג השבועות! הרי זהו המסר ההפוך של כל מעמד הר סיני, שהרי מעמד הר סיני כולו התקדשות מאמץ רוחני עליון אדיר, התעלות, התרוממות ומתוך זה השגת דרגות, והנה כאן הכל מתוך נפילה, יש להבין את הדבר הזה!

אלא מורי ורבותי! מכאן אנחנו מגיעים ליסוד מאוד חשוב, שחשוב להפנים אותו ולחדדו. הרבה פעמים כשאדם מתאמץ על משהו מאוד מאוד, הוא משוכנע שהכל בא בזכותו מכח המאמץ שלו, ואז דווקא מתוך מאמצו הוא שם עצמו במרכז, הוא חושב שהכל בזכותו! וזה מה שחז"ל רוצים ללמד אותנו. הרי לכאורה צריכים להבין השילוב בין חג השבועות של חז"ל לעצרת, חז"ל למעשה חיברו את מעמד הר סיני עם מה שכתוב: חג הקציר, חג השבועות. מה הקשר בין: חג שבועות, חג הקציר יום הבכורים וספירת העומר לבין מתן תורה! שהרי התורה לא מדברת על זה, איך זה קשור למתן תורה:

על כך בא לנו הפסוק שקראנו בפרשת "ראה": "ושמחת לפני ה' אלוֹקֶיךָ".

חג השבועות, חג הקציר, אדם קוצר את פרי מעשיו הוא עלול לחשוב שזה כוחו, שהכל בזכותו, הוא המרכז, אומרת התורה: "ושמחת לפני ה' אלוֹקֶיךָ" - "אתה ובנד ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר ה' אלוֹקֶיךָ לשכן שמו שם". המרכז - לפני ה' אלוֹקֶיךָ, תחלק לכל חלקי עם ישראל: "אתה ובנד ובתך ועבדך ואמתך" - לקט, שיכחה ופאה (מפרשים הראשונים):

"וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ועשית את החוקים האלה!" אומר הספורנו: "וזכרת כי עבד היית": שלא היה שום ממון שלך, כי "מה שקנה עבד קנה רבו!" "ושמרת ועשית את החוקים האלה": לקט שכחה ופאה לרצון לפני ה', שהוציאך משם ונתן לך עושר ונכסים! כל הרעיון של ביכורים ושל חג הקציר" להשריש בנו שהדברים לא מכוחנו אלא הכל זה מאת הקב"ה והכל בשביל הקב"ה ואנחנו רק איזה שהוא צינור מעבר, שהדברים עוברים דרכנו, אלינו ומאיתנו בחזרה להקב"ה! וזה הלשון "וזכרת כי עבד היית במצרים", היסוד שלנו זה עבד, זה הכח שלנו.

במגילת רות השם של אותו ילד שנוולד לרות אותו בן ששכנותיה קוראות לו הוא: עובד! אומרים המפרשים עובד מלשון עבד! וזהו ביטוי מיוחד לדוד המלך כמו שאנחנו קוראים בהפטרה: "עבדי דוד" (פרשת ויגש). זוהי תכונה מיוחדת לדוד המלך שהוא בגדר של עבד.

מגילת רות מוכיחה לנו שגם ההשגות הרוחניות, גם העליה רוחנית היא לא שלנו אנחנו עושים את המאמץ אבל התוצאה היא: שהקב"ה נותן לנו את הכח הרוחני התכונה הרוחנית טבועה בנשמה. זה לא שאנחנו מביאים לנשמה מה שמבחוץ, זה צורך טבעי של הנשמה, כמו שאדם אוכל ארוחת בוקר, הוא מרגיש שהוא עושה משהו מיוחד לגופו! זה צורך הגוף! יש גם צורך של הנשמה - זה המזון הרוחני של הנשמה לעבוד ולהיות עבד ה'! ודווקא כשהדברים מתגלגלים בצורה כזו של נפילה, זה מוכיח עד כמה שזה צורך פנימי של הנשמה, עד כמה הצורך הוא עמוק, שאיך שלא יתגלגל העולם, תמיד העולם יקום ויגיע לאמת שלו באמת של עבודת ה'! אפילו מתוך המרחק הגדול "כי לא ירחק ממנו נידח". זה היסוד של עובד - עבד ה'! וזה אולי גם הרעיון של הגמרא בפסחים, שדווקא ביום מתן תורה אנחנו מדגישים את "הלכס". דבר זה בא להדגיש, שזה צורך שטבוע בנו ולא איזשהוא מאמץ חיצוני מלאכותי, זה טבוע בנו זה חלק מאיתנו זה "הלכס"! זה שלנו, אח"כ בשלב הבא בדרגות היותר גבוהות אז כבר האדם לומד תורה בשביל כל העולם כולו כמו שהגמרא אומרת, אבל הבסיס זה טבוע בנו!

אני רוצה לומר נקודה אחת בקשר לענין הזה לדמותו של אייל יעקב: אצל אייל היה רושם ברור, שכל מה שהוא עשה, הוא עשה מתוך ברור - אבל, יש כאלה שמבררים ושוכחים להגיע למסקנות, ואילו אייל, בירר הסיק והפנים וראית הנה - זה הוא! זו האישיות שלו, זה "הלכס" שלו, זוהי הנשמה שלו, היתה בו נשמה חסופה, הבן אדם חי את נשמתו. הוא חי וחש מה הצרכים של נשמתו, וכל מה

שקיים, קיים מתוך שאהב את הדברים ואהב את התורה! אהב את הבריות, הכל מיסוד האהבה, יסוד החיבור, יסוד ההזדהות כי ה"לכם", שלו התבסס יותר ויותר!

הכל - "כי לכך נוצרת", וזה שוב סימפטום של אותה תכונה, הכל מתוך ענווה, פשטות, צניעות, "הצנע לכת עם ה' אלוקיך".! החסרון הוא חסרון גדול מאוד. והחסרון קודם כל למשפחה, אבל בישיבה אנחנו כבר מרגישים בחסרוננו ומשעה לשעה מתבררים דברים מופלאים כ"כ ומיוחדים, אבל, נראה שכל הדברים שמתבררים הם שייכים לאותו שורש: "כי לכך נוצרת", הוא הצליח אכן יותר ויותר לזהות את ה"לכם" שלו, הוא הבין הוא היה מזוהה יותר ויותר עם הצרכים הרוחניים שלו, הוא הבין להתנהג כ"דוד עבדי" כ"עובד"!

הרבה אנשים שיצרו קשר אמרו, אתם יודעים, אומרים על האסון הזה: "אסון זה הרים את כל עם ישראל קומה נוספת". מה הקומה? כולם אומרים: "אנחנו כבר לא מבינים את דרכו של הקב"ה", זו היתה תכונתו של אייל! עבד ה'! עושה דבר כעבד שנאמן לרבו! זהו עובד! זה טבוע בנו הרצון לעבוד את ה'. זו לא אהבה שתלויה בדבר בטל הדבר - בטלה האהבה, אלא זה אהבה של עבד וקונו!

אין ספק שהתבוננות בדמותו של אייל, בתכונות הרוחניות המיוחדות לאייל, אם בתחום של יגיעה בתורה, שקידה בתורה ועמל בתורה, ואם זה הרצון הפנימי להתעלות ולהזדכך משעה לשעה! זה דבר שמחייב את כלנו להתבונן בדמותו ואז ממילא מתוך המתיקות המיוחדות של הדמות שלו, נרצה גם אנחנו ללכת בדרכיו ולשאוב ממנו את התכונות המיוחדות לו.

הדבר יבוא לידי ביטוי ברצון הזה לעבוד את ה' מתוך התחושה הפנימית: ללמוד תורה- כי זה צורך שלנו, כי זה המזון שלנו. לאהוב את הבריות - כי זה הצורך שלנו והמזון שלנו! לקיים את רצון ה' כי זה המזון התמידי שלנו. וכל מה שלא בא מתוך אותו רצון פנימי לקיים את רצון ה', הוא שטחי ורדוד. הקב"ה יתן את הכח בראש ובראשונה למשפחה, לבחורים, לחברים ולכל הידידים והקרובים, המשיך לעבוד את הקב"ה כעבדים ומתוך זה לקבל את התורה מתוך אותה דרגה של עבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס אלא מתוך צורך ורצון להיות עבד ה'!

הרב משה פינצ'וק - הר"מ של אייל בישיבת שילה

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה. ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה". בראשית כג/א-ב.

בכי ומספד הם שני דברים נפרדים, אלו שתי פעולות שונות ביחס לנפטר.

ההספד מתייחס לעבר, לתקופת חייו של הנפטר. אנחנו מנסים, כמיטב יכולתנו, לתאר את דמותו, את אישיותו, את מעשיו ואת הישגיו של הנפטר. אנחנו מנסים להגדיר ולשרטט את המקום שאייל תפס בחייו, את חשיבותו ומשמעותו בחברה בה הוא חי.

הבכי, לעומת זאת, מתייחס לעתיד. אנחנו מרגישים את החלל הענק שנפער במקום שרק לפני רגע עמד איש. חלל וחוסר שמהיום והלאה ילווה אותנו במקום אייל. במילה אחת, הבכי הוא על מה שיכול היה להיות, על מה שצריך היה להיות.

אצל שרה אמנו המרכיב המרכזי הוא ההספד. שרה אמנו, זכתה לאורך ימים, "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה". שרה עשתה רבות בחייה: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (בראשית יב/ה) מפרש רש"י: "שהכניסין תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאים". לעת זקנתה היא לדה את יצחק אבינו, גידלה אותו וגוננה עליו מפני השפעת ישמעאל אחיו. מרכיב הבכי אצל שרה אמנו נטפל להספד, כפי שמעיד הסדר בפסוק, "ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה" והאות כ' הקטנה.

יש והמצב הפוך, אדם נקטף בשחר טל ימיו. רק יצא מרחם אמו וכבר נלקח. כאן הבכי עיקר, אפשר רק לבכות על מה שיכול היה להיות. ההספד כמעט ואינו, מה כבר יכול היה עול ימים להספיק בימי חייו הקצרים.

לא כך אצל אייל! אצל אייל שני המרכיבים מרכזיים ועיקריים. יש הספד גדול ויש בכי גדול. ככל שההספד גדול כך הבכי גדול, בכי גדול וקורע לב.

את אייל הכרתי תקופה קצרה, אחד עשר חודשים. אם תורידו מזה את בין הזמנים - תשרי וניסן נשאר מזה בקושי תשע חדשים. אני לא מרגיש מסוגל לתת תיאור כולל של אישיותו ודמותו. אני יכול רק לדבר על חוויות והתרשמויות מבודדות.

אתחיל מהסוף. בתחילת שבוע שעבר ניגש אלי אייל וביקש שאדחה או אבטל את השיעור היומי של אותו יום כי כמה חברה מהשיעור רוצים ללכת לבית חולים באיתנים לשמח את החולים שם במסגרת שמחת ל"ג בעומר ויום ירושלים. אני לא הסכמתי. הסברתי לו שאין כאן חס ושלום זלזול והקלה במצווה, אדרבה זו מצווה גדולה של גמילות חסדים שבגופו. אבל יש כאן רגישות והקפדה לתלמוד תורה. מצוות גדולות וחשובות ככל שיהיו צריך לתכנן, עד כמה שניתן, מתוך רגישות לביטול תורה ומתוך ניסיון לצמצם למינימום את הפגיעה של האחת בחברתה. הוא אמר לי שהתכנן כבר נקבע ולא ניתן לשנותו. אמרתי לו שאני בכל זאת לא אשנה את מועד השיעור ושהוא יצא לגמילות חסדים זו ואם הוא יוצא בתחושת כאב ואכזבה על כך שהוא מפסיד את השיעור זה יהיה ההישג הכי גדול שלי. כך היה, הוא יצא לקיים מצווה זו אך לא לפני שהוא הוציא ממני הבטחה להשלים לו את השיעור.

השיחה עם אייל שמחה אותי מאוד, הרגשתי שסוף סוף תלמידי מתחילים להבין את הצורך, את הקושי ואת המורכבות של חייו כבני תורה. חיים השואפים לקידוש החול, למיזוג תלמוד תורה עם גמילות חסדים. במבט לאחור שיחה קצרה זו עם אייל משקפת ומבטאת את האתגר וההישג האחרון של אייל. אייל נאבק, התאמץ והצליח להבין ולהגיע לאיזון בין שני האידיאלים הבסיסיים של היהדות - תלמוד תורה מחד וקיום מצוות מאידך. לחיות חיים בהם עולם החומר והחול דר בכפיפה אחת עם עולם הרוח והקודש. מיזוג מוצלח זה מבטא חלק משמעותי של שורש אישיותו.

אייל היה הראשון מבין תלמידי שהכרתי, לגמרי במקרה. בתמוז שנה שעברה, נסעתי למילואים בדרום. בדרך עצרתי לחייל שחיכה. התחלנו לדבר והנה מתברר שהוא תלמיד שנה ד' בישיבת שילה ובשנה הבאה הוא ילמד אצלי. זה היה אייל!

רבות תהיתי על משמעות מפגש אקראי זה. מה רצה הקב"ה ממפגש זה? בזכות מפגש זה אייל הוא התלמיד היחיד שלי שהכרתי הן כחייל והן כבחור ישיבה. את שאר תלמידי פגשתי רק בין כותלי הישיבה לאחר סיום השירות הצבאי שלהם. מפני שאת אייל ניתן להכיר רק בצירוף שני חלקיו החומר והרוח - חייל שלומד ובחור ישיבה שלוחם.

אני רואה משמעות רבה במועדים המתקשרים למוותו של אייל. השבעה התחילה בראש חודש ומסתיימת בערב שבעות. מועדים אלו מסמלים שני פנים של מיזוג וצירוף הקודש והחול:

ראש חודש הוא יום טוב, יום קדוש! יש בו תפילת מוסף. התורה כרכה ומנתה אותו בחדא מחתה עם שאר ימים טובים: "וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרת על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם" (במדבר ו/). מי ששוכח יעלה ויבוא בראש חודש דינו כמי ששוכח יעלה ויבוא ביום הכיפורים! אף על פי כן מה רב ההבדל בין ראש חודש לשאר ימים טובים. תהום מפריד בין אוירת הקדושה ותחושות ההתעלות המיוחדות של ימים טובים לאווירה הרגילה, תחושת החולין האפורה של ראש חודש.

שאר ימים טובים עניינם התנתקות מעולם החול. שבתות וימים טובים לא מהווים יחידה אחת והמשך עם ימי החול שלפניהם ואחריהם אלא הם מועד מנותק ונפרד מהם. כפי שמוכיח הקידוש בכניסת כל מועד וההבדלה עם יציאת כל מועד. אפשר לדבר על תוספת שבת ויום טוב, מוסיפים מן החול על הקודש אך אי אפשר לדבר חלילה על ערבוב.

קדושת ראש חודש שונה, קדושה זו מתערבת ומתמזגת עם החול ומצטרפת ליחידה אחת. אין קידוש בכניסת ראש חודש, אין הבדלה ביציאתה. למיטב ידיעתי המושג מוסיפים מן החול על הקודש לא קיים לגבי ראש חודש. יש כאן מיזוג נפלא ומיוחד של החול והקודש. ראש חודש מסמל את קידוש החול מלמטה. אייל היה איש ראש חודש. הוא שאף ובמידה רבה הצליח למזג בחייו את החול ואת הקודש. לא על ידי חילול הקודש חלילה אלא על ידי קידוש החול. אייל נלקח מאתנו בדרכו לקיים מצוות משמח חתן וכלה. אייל איש ראש חודש נטמן באדמה בראש חודש.

השבעה מסתיימת, יותר נכון נפסקת, מחר, ערב חג השבועות, זמן מתן תורתנו. בשבועות אנו קוראים את מגילת רות. הסברים רבים ניתנו לקשר בין שבועות למגילת רות.¹ ברצוני לעמוד על הסבר אחד שבוקע ועולה מתוך המדרש למגילת רות, הסבר המאיר באור חדש את משמעות חג השבועות כחג מתן תורתנו:

על הפסוק "יעש ה' עמכם חסד" (רות א/ח) נאמר ברות רבה (ביד):

"א"ר זעירא מגלה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר ולמה נכתבה ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים".

מבואר שתוכן, מטרת ומחות מגילת רות הוא ללמדנו את הערך הגדול והנשגב של גמילות חסדים. מדוע בחרו חז"ל ללמדנו שכר גומלי חסדים דווקא בשבועות? מה עניין גמילות חסדים אצל מתן תורה? אומר המדרש לקח טוב:

"לפי שמגילה זו כולה חסד והתורה כולה חסד, שנאמר ותורת חסד על לשונה".

זה בדיוק מה שמגילת רות בשבועות באה ללמדנו - התורה שנתן לנו הקב"ה בהר סיני היא אכן תורת חסד! זהו מסר פשוט אך נשכח בקלות רבה מדי.

כשאנו מתיישבים ללמוד, אנו מסירים מלבנו את כל העניינים החיצוניים מסתגרים במגדל שן ושוקעים במאמץ אינטלקטואלי כביר לרדת לעומקה של הלכה ולהגיע לאמיתה של תורה. חיים כאלו יכולים בקלות לשבש את סולם הערכים שלנו. אנו שוכחים את משמעות וחשיבות עולם המעשה וככל שיכולתנו האינטלקטואלית מתחדדת כך רגישותנו לזולת הולכת וקהה.

באה מגילת רות ומנערת אותנו מתרדמתנו הרגשית וזועקת התורה אינה דיסיפלינה מדעית קרה, אתגר שכלי גרידא או קורפוס יורוס של הלכות פורמליסטיות, יבשות ומנותקות. חלילה! התורה היא תורת חיים, תורה עם רגישות נפלאה לדופק הלב האנושי. התורה שניתנה לנו היא תורת חסד! החסד האינסופי של הבורא עמנו מבצבץ מכל פינות ההלכה.

המסר של מגילת רות בשבועות הוא בכיוון ההפוך מראש חודש. יש לקחת את הקדושה והרוחניות של התורה לחלחל וליישם אותם לתוך עולם החול.

אייל קלט ושמע מסר זה היטב היטב. אייל היה איש מגילת רות. הוא השכיל וידע לקחת ערכים ומושגים מבית המדרש וליישם אותם בשדה המעשה. השבעה של אייל מסתיימת בחג השבועות.

¹ ע' המועדים בהלכה להגרש"י זווין, עמ' שצג.

אני לא רוצה לעסוק רק בניתוח קווי אופי, בשרטוט האישיות. עיסוק כזה דורש מעצם מהותו וטבעו ניכור וריחוק מסוים בין המתאר למתואר, ביני לאייל. אני רוצה לספר לכם על הקשר בינינו, מה היה אייל בשבילי:

אייל היה תלמיד שלי. לימדתי אותו והוא למד וקיבל ממני, ואף אמר לי זאת.

אבל אייל היה גם חבר. למדנו יחדיו פרק "חלק" בסוף סנהדרין בשעות הקטנות של הלילה. באותן שעות מיוחדות נרקם בינינו קשר אישי ומיוחד שלא כל רב זוכה לה עם תלמידיו. לא קל להיות רב ומחנך, הדבר כרוך בתסכולים לא מעטים. אייל עודד אותי, תמך בי וחזק אותי, לפעמים אפילו בלי שהוא היה מודע לכך. אייל יצר קשר חם עם משפחתי, אשתי וילדי. ממש לא מזמן הוא העיר לי על כך שכבר זמן רב לא הבאתי את בני הקטן לישיבה.

לבסוף אייל היה גם מורה, אני למדתי ממנו, ואף אמרתי לו זאת, כמה פרקים ברגישות והזדהות עם הזולת.

עבורי מקומו של אייל נפקד לא רק בבית המדרש, לא רק בכיתה. הוא משאיר גם חור וחלל כואב בלבי.

פתחתי בהספד, אסיים בבכי. בתחילת פרק חלק אומרת הגמרא (סנהדרין צא):

"ואמר לו אנטונינוס לרבי נשמה מאימתי ניתנה באדם משעת פקידה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה אמר לו אפשר חתיכה של בשר עומדת שלשה ימים בלא מלח ואינה מסרחת אלא משעת פקידה אמר רבי דבר זה למדני אנטונינוס ומקרא מסייעו שנאמר ופקדתך שמרה רוחי".

מפרש רש"י: **משעת יצירה** - שנקרם כולו בבשר וגידין ועצמות. **פקידה** - משעה שהמלאך פוקד הטיפה ומביאה לפני המקום מה תהא עליה, כדאמרין בפרק כל היד במסכת נדה (טז:), מיד נורקה בו נשמה וחיות". המהרש"א שם מעיר: "ושעת יצירה הוא ארבעים יום אחר הפקידה". כשלמדנו סוגיא זו בחברותא אייל אמר שעל רקע זה יש להבין את הגמרא (סנהדרין כב.): "והאמר רב יהודה אמר רב ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני". ארבעים יום קודם יצירת הוולד זה בדיוק יום פקידה באותו יום המלאך פוקד הטיפה ומביאה לפני המקום לומר מה תהא עליה.

אייל היקר, ארבעים יום קודם שקרמת בשר וגידים ועצמות, כשהיית רק נשמה, יצאה בת קול ואמרה: הנה נוצר אדם חדש, יהודי. שמו בישראל אייל יעקב בן אהרן. אתה תהיה יהודי טוב, בעל מידות טובות, בעל שאיפה למצוינות בכל התחומים בחומר וברוח בחול ובקודש. אהוב למקום ואהוב לבריות. אייל יעקב אתה נועדת לגדולות, זה הקטן גדול יהיה.

אבל, "דודי ירד לגנו לערבות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים". בכי גדול לנותרים מאחור על בת קול שלא התגשמה. בכי גדול על ציפיות גדולות שהתנפצו, על תקוות נהדרות שנגוזו.

מורי ורבותיי, תלמידים וחברים, משפחה יקרה, אלון האהוב. יהי רצון מלפני הקב"ה להמציא לנו נחמה על האובדן הכבד הזה. "בלע המות לנצח ומחה אדני ה' דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר".

הרב אריה מנדלקורן - משגיח בישיבת שילה

אייל הגיע יחד עם אחיו אלון מבית הספר "הימלפרב", התחיל את דרכו כרבים מתלמידי הישיבה עם הרבה תהיות ושאלות. בא מאוירה לא ישיבתית ועמד במאבק עם יצרים מסביב כמו הרבה בחורים המגיעים לישיבה. אייל היה דמות של תלמיד אהוב ומצטיין אשר השקיע שעות לימוד רבות עד לשעות הקטנות של הלילה.

עליכם לדעת שזה לא התחיל כך. עליכם ללמוד ולהתחזק מזה שגם אם יש לכם תהיות ושאלות אתם מסוגלים ללכת בדרכו של אייל, כי דרכו לא היתה יותר קלה מדרכיכם.

אייל תמיד שאל שאלות, היה אדם אמיתי - חלק מזרם מיוחד של תלמידים בישיבה. לצערינו נאלצנו לאחרונה להספיד 3 תלמידים, זן מיוחד של תלמידים אמיתיים שאינם מוותרים על האמת ורק מכח האמת הזו הם פורצים, סוללים לעצמם את הדרך לעלות להר ה' ולעמוד במקום קודשו.

אייל, עליו השלום, ואלון הולכים בעקבות איתן האח הגדול שגם למד בישיבה שהיה מראשוני פורצי הדרך אל האמת והישרות, לא רק אנשים אמיתיים וישרים אלא בני תורה אמיתיים וישרים.

אייל יבטא בשבילנו את אותה קפיצת מדרגה ומה שעזר לו ולאון אחיו לפרוץ את הדרך, זו הדוגמא של איתן שהלך באיתנות וסלל את הדרך עם התגברות על הקשיים.

אייל היה לוחם בצבא, היתה לו מידת הגבורה - הוא היה לוחם בצבא. שם פילס לו דרך בצנחנים, שם סחב במסע אחרי שנפל לבור עמוק ופצע את הרגל בצורה חמורה ביותר. והוא כאילו לא שם לב, ממשיך בדרך וסוחב עד סוף המסע. הוא ממשיך בצנחנים לצנוח עם הרגל הפצועה בעקשנות ודבקות במטרה. אייל היה לוחם מלחמות ה' בראש ובראשונה. אותה הגבורה שהוא גילם בצבא הוא גילם הרבה יותר עמוק בבחינת "איזהו גיבור הכובש את יצרו". בישיבה גילה גבורה עילאית יותר ויותר. תמיד שאל, רצה להבין ולדעת וכך סלל את דרכו לאמת. השנה כל כך שמח, ובישר לי על כך שהוא עיצב את דרכו, שהוא חוזר ללמוד כאילו לא עזב את הישיבה. כולם אהבו את אייל כי הוא אהב את כולם והיה מחובר אל כולם, אל כל ארוע בישיבה. הוזכרה היציאה ל"איתנים", וכן גמילות החסד עם החתן אשר גבתה מאיתנו 5 קורבנות, 5 הנשמות שנלקחו כקרבן ציבור. אייל חי כבן תורה, הוא גמל חסדים אבל עם חשבון של תורה כפי שהוזכר שהוא התלבט אם לחזור לישיבה ורק אח"כ לחזור הביתה או לנסוע ישר לחתן. הוא לא רצה לאכזב את החתן, הוא היה חבר אמיתי. היה לו את המתח הזה בין חברות אמיתית וגמילות חסדים לבין למוד התורה. הוא גם דחה שידוך מתאים בגלל שהוא עסוק עתה בתורה.

עלה ונתעלה, היה רבו של בני חיימי, היה עולה אחרי ה"חדר" לישיבה. אייל היה מקרבו, היה יודע למסור שחיימי למד את זה וחיימי יודע את זה והכל בחיך, בחינות, באהבת ילדים ועין טובה.

אייל נלקח מאתנו באמצע ההכנה של נער בישוב לבר מצוה אשר בעוד שבועיים עתיד להכנס לעול המצוות. אייל ישב והכינו אך לא זכה לסיים. אייל היה אח לכל תלמידי הישיבה כמו לאחיו ואחיותיו. החור בלב הוא גדול מנשוא, שנים רבות של עמל הורים והרבנים.

זכיתי בשבוע האחרון להיות איתו יותר מהרגיל. הוא בא אלי מתוסכל כי הוא שאף לשלמות ומצויינות בכל דבר והוא אמר שלא הספיק בזה ובזה. אמרתי לו: "אייל - הבט על הדברים שאתה שלם בהם, על השאר אפשר לעבוד, צריך סבלנות". הוא שאף לשלמות ולא ויתר לעצמו. ביום רביעי האחרון במכון המקדש משום מה נצמדנו יחד לאורך כל הדרך. על כל דבר הוא שאל שאלות. הוא רצה להבין ולדעת. עלינו לגג ישיבת הכותל. עסקנו בנויו של עולם, במציאת מקום המקדש, איפה מותר ואיפה אסור להכנס, כמו שמואל הנביא שישב עם דוד המלך ברמה ועסקו בנויו של עולם. אייל היה שייך למדרגה זו, היה נוי של עולם. כזה עלם חמד, כזה קדוש ה', כזו מתיקות, כזו אהבה, כאלה פנים מאירות ושפע חיוניות. חז"ל אומרים שכאשר נפטר אדם מישראל שכינה אומרת "כלני מראשי כלני מזרועי" הקב"ה כביכול כואב גם על הזרוע וגם על הראש. אתה היית גבור בעבודת ה' גם בזרוע וגם בראש. עזבת אותנו לאנחות, אצלנו הכאב והבכי אצלך השלמות. הבט ישר אל הר בית

ה' מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפיים ובר לבב אשר לא נשא לשווא נפשי ולא נשבע למירמה".
 זה היית אתה אייל עם המידות הטובות, אהבת היושר והמוסר.
 המסר של אייל לכולנו היא להמשיך הלאה במלוא העוצמה כמו שהלך עם הפציעה ברגל אנו נמשיך ללכת עם פציעה גדולה בלב אך נלך קדימה בדרכו, בכוחו ובתורתו ונשאף להשלים משהו מהחסרון הגדול "ובלע המות לצנח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים חרפת עמו יסיר מעל כל הארץ" וזכה להפגש עמו במהרה בימינו בתחיית המתים.

הרב יחיאל יעיש - משגיח בישיבת שילה

עקביא בן מהללאל אומר: "הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. דע מאין באת! ולאן אתה הולך! ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון!. מאין באת! מטיפה סרוחה. ולאן אתה הולך! למקום עפר רמה ותולעה. ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון! לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה".

בכל קהילות ישראל נהוג לומר דברים אלו כשמלויים את המת. ועניינם שהחי יתן אל לבו בשעת צער זו שהמת מוטל לפנינו, את משמעותם האמיתית של החיים. מחד - האדם נוצר מטיפה סרוחה, ומאידך - עתיד הוא לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה לתת את הדין על כל רגע ורגע. ובתווך לאן אתה הולך! לידע ולהודיע שלא כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה אלא הקב"ה הוא הנותן לך כח לעשות חיל.

אומר האלשיך שעקביא בן מהללאל מחדש שעלינו להתבונן התבוננות כפולה - בנשמה הטהורה שניתנה לנו, להכיר את ערכה ולדעת את התכלית שלשמה ירדה לעולם. ומאידך להכיר בערכו של הגוף ביחס לנשמה. וכך נבאר את דבריו במשנה, ברישא פונים אל האדם "ידע מאין באת!" מתחת לכסא הכבוד. ולאן אתה הולך! הנשמה עתידה לשוב אל האלוקים אשר נתנה. ואח"כ פונים אל הגוף ומתבוננים - מאין באת! מטיפה סרוחה. ולא אתה הולך! למקום עפר רימה ותולעה.

אייל חי בשני העולמות. מחד, ידע להכיר את גדלותו כבן לאביו שבשמיים, ומאידך חי בתחושה של כניעה, כעבד לפני בוראו.

המעלה המיוחדת הזו באה לידי ביטוי אפי' בחיצוניותו של אייל, שידע להראות טוב וכ"ז מתוך תחושה פנימית של הערכה לצלם אלוקים שבו. וזה מה שנתן לאייל את הכח לעבוד את הקב"ה מתוך עוצמה.

זכור לכולנו איך שאייל היה נכנס בסערה לביהמ"ד, ואיך שקומתו וחוסנו הגופני הקרינו חום ואהבה לסובבים אותו.

אייל תמיד חיפש למצוא ולברר את האיזון הנכון שבין החומר לבין הרוח, שבין הגוף ובין הנשמה.

"והחי יתן אל לבו", עלינו להמשיך בדרכו של אייל ותמיד לחפש ולברר בעצמנו, בכל שלב בחיינו את היחס הנכון שבין חיי החומר לבין החיים הרוחניים ולדעת שהמטרה היא "בכל דרכך דעהו", לקדש את חיינו ושכל מעשינו יהיו לשם שמיים.

תהי נשמתו צרורה בצרור החיים, צרור של החיים הנצחיים.
 ושיזכו הוריו, אחיו ואחיותיו וכל החברים להמשיך ולחיות את הרוח החיה שיש באייל.

הרב צבי חיים רוזנברג - ר"מ בישיבת שילה

פעם כשהיו נביאים בעם ישראל הנביא היה אומר לבן אדם בנבואה - אתה, הנקודה שלך לתקן כך וכך, בתחום הזה והזה, במגזר הזה והזה, בפניה הזאת והזאת. כשנגמרה הנבואה כבר מתחילת בית שני, שמאז אין נבואה, אז מתייעצים עם תלמידי החכמים ובעיקר עם הלב ועם המצפון, ואצל אייל באמת ראיתי, מתוך השאלות ששאל אותי כמה וכמה פעמים, ראיתי שהוא יודע מה הוא עושה בשלב הזה ותמיד חושב כל הזמן קדימה, איפה הוא הולך להציב את עצמו, הוא לא שאל אותי אף פעם במפורש מה כדאי לי לעשות. הוא ידע שהתשובה תהיה תשובה כללית, אבל הוא שאל שאלות פרטיות שמה ראיתי שהוא מצרף לעצמו כמו פאזל - אבן על אבן. הוא דיבר איתי על "גשר" האם להדריך או לא להדריך, מתי להדריך, מה בדיוק הולך שם, הוא לא ידע שגם אני הייתי מדריך שם בדור הראשון כשהתחילו, ואז סיפרתי לו את כל ההסטוריה של "גשר" שאני ידעתי, והוא שאל אותי על המכון, הוא שאל אותי על כמה דברים שמהם ראיתי שיש לו כיוון, שהוא הולך לבנות את עצמו בכיוון מסויים, אבל הוא רוצה למקד את השאלות שלו בכמה דברים שבאמת יצטרפו לתמונה יותר כללית. אבל הוא שאל שאלות פרטיות הוא ישב וחשב מה אני הולך לשאול, מה אני הולך להפיק מהרב הזה. אני אשאל אותו על דברים פרטים ואת התשובות שלו אני אשים אחת ליד השניה ואני אראה איך זה נכנס ביחד. ואחרי השאלה השלישית והרביעית ראיתי שהוא בכיוון הזה.

לאייל היתה שאיפה להכנס ללמוד לשיעורים במחשבת ישראל. הוא היה יושב ומסכם, ועובד על זה ושואל ומבהיר וגם אחרי השיעור ואחרי השיחה וליד המכונת - עוד שאלה ועוד נקודה וכשהוא נסע איתנו - אז היו עוד שאלות נוספות ובכל יום חמישי בשעה: 18.00 הדלת היתה נפתחת והוא היה נכנס מהשיעורים של המכון ומתיישב לידי ורושם בהקפדה כזאת וראיתי שהוא אוסף ואוסף כל הזמן, אוסף ואוסף תורה, אוסף ואוסף ידע, בולס ומעכל את זה בתוכו, חושב על זה ומסיק מזה מסקנות.

אני ראיתי את החבורה שלו שחזר מהצבא, וראיתי איך הוא צמח בזמן הזה שחלף מאז שחזרתם מהצבא, כמו עץ - עולה ועולה ועולה והסיפור הזה עם "גשר" זה כבר לא רק זרע, זה ההתחלה של הפירות שכן אדם מרגיש שיש לו משהו לתת, משהו התחלתי, נסיון,

ההתחלה של הפירות הראשונים שהם אמנם קטנים וירוקים אבל בלי זה לא יהיה המשך. הוא פרח ואחרי זה התחיל לתת פירות. כמו שכתוב "כימי שכיר ימיו". "צבא לאנוש עלי ארץ" - מה אנחנו יודעים? הרי דוד המלך לא ידע. הקב"ה תיכנן את התכנון שלו, וכנראה שהחליט שהוא עשה את התפקיד שלו והספיק את ההספק שלו. מסופר בירושלמי על רב איבון שנפטר בגיל 21 והספיד אותו אחד האמוראים האחרים ואמר ידע רב איבון ב - 21 שנותיו, מה שלא ידעתי ב - 70 שנותי. כלומר יש מצבים כאלה שמשמה יורדת לעולם והיא מספיקה ב - 21 - 22 שנה מה שאחרים לא מספיקים בשבעים שנה, והיא חיה חיים יותר אינטנסיביים ויותר משמעותיים, בחיפושם ובהתחלה של מציאת הדרך ואולי יותר מזה. ויש דברים שאף אחד לא ידע עליהם.

בספרי כתוב "דודי ירד לגנו... ללקוט שושנים" - רואה הקב"ה צדיקים שבכל דור ודור וקוטף אותם ומעלה אותם למעלה, לשיבה של מעלה, ברגע שהוא צריך אותם. ורואים שאצל אייל ההשגחה היא גלויה ולא בנסתר, זה גלוי לעין, כל היום הוא עסוק במצוות מהערב שלפני כן, ובבקר, וכל היום כולו עסוק במצווה וזו גמילות חסד שבגופו. מה הוא עשה כל היום? הוא גמל חסד עם החתן הזה בגופו, הוא לא רק נתן פרוטה לעני, שזה גמילות חסד בממונו, אלא הוא הלך וליווה אותו - החתן היה צריך ליווי ואייל הלך איתו לכותל ולמקוה, לדבר איתו ולהכין אותו לחתונה זה גמילות חסד שבגופו, ובגמילות חסד הזאת הוא עלה למעלה. ויש כאן דברים ברורים, הקב"ה מדבר איתנו בשפה ברורה, זו לא מקריות חס - וחלילה. אין בכלל במציאות שום מקרה, ויהודי בכלל לא חי במקרה. "אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין, עליו מלמעלה" אז קל וחומר להאסף אל הקב"ה. מיתת צדיקים מכפרת, מי יודע כמה צרות ואסונות נחסכו לנו במעשה הזה, מי יודע? איך אפשר לעשות חשבונות.

כתוב בכתבי הרמח"ל - מי שמאמין באמונה שלימה בצדק של הקב"ה, הוא עתיד בסופו של דבר לראות בראייה לאחור כל דבר ודבר - למה נעשה, מה היה התועלת, שהכל הולך לטובה גם הדברים הרעים וגם הסבל והייסורים שיש בעולם הזה, הקב"ה מתכנן אותם במסגרת התכנית האלוהית איך להביא את העולם כולו לטוב. אנחנו קטנים מדי בשביל לראות את התמונה הכללית. הרמח"ל כותב שמי שמחזיק באמונתו ומצדיק עליו את

הדין וכל הייסורים שבעולם לא יזיזו אותו מילימטר אחד מזה שהקב"ה צודק - "א-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא", לעתיד לבוא עתיד הקב"ה לגלות לו כל דבר שהוא עבר איך זה היה לטובה, איך זה היה מתוכנן לטובה ואיך זה השתלב לטובה ואיך היו שווים כל הסבל וכל הייסורים לטובת היחיד ולטובת האומה כולה, וזו נחמה גדולה ששום דבר לא נאבד ושום דבר לא הולך לריק ושום דבר לא מקרי והמערכת כולה מושגת ונשלטת. ואמנם עכשיו אנחנו לא יכולים לראות אבל לעתיד לבוא, כשהעיניים יפתחו, הקב"ה עתיד להראות לנו את הכל. ובינתיים כמו שהכרתי אותו פה, פעיל ואיכפתניק כזה, כך גם בשמים הוא לא נח ולא שוקט, עם כל הצדיקים שם בשמים. כל נציג כזה שנלקח מאיתנו לשמים עושה את העבודה שלו שם.

כתוב: "אני ה' בעיתה אחישנה" - ואומרים חז"ל אם זכו - "אחישנה", לא זכו - "בעיתה". והגר"א חידש שיש מצב של "אחישנה" בתוך ה"בעיתה". זה לא סותר למרות שזה הולך בדרך הטבע ולאט ועם צרות וייסורים ומאבקים ומכות וקרבות נוראיים, יש עניין שהקב"ה מחיש את הגאולה בתוך המהלך הנורמלי הטבעי של העליות והירידות, ההצלחות והכשלונות. זה לא סותר, אמנם אצלנו זה לא הולך ביחד - או ש.... או ש...., אבל אצל הקב"ה זה הולך. וכל צדיקי הדורות בין שלמעלה ובין שלמטה דורשים את זה בכל תוקף ומתפללים אל הקב"ה כל הזמן להחיש את הגאולה ועכשיו קיבלנו תגבורת גדולה למעלה - עוד צדיק אחד שידרוש בכל תוקף מריבונו של עולם: תחיש את הגאולה, קדם את העסק. שלא נדע עוד צער.

הרב מוטי אלון - ראש ישיבת חורב

ערב חג השבועות. בעוד כמה שעות בע"ה נכנס לחג השבועות, לסעודה של חג, לתיקון ליל שבועות. אז החלל הוא הכי קשה, על פניו קשה לישוב את השמחה הגדולה של החג שאליו אנו נכנסים, קבלת התורה עם האסון וההעדר. אבל כשיושבים פה וחושבים קצת ורואים איך אתם מקבלים את הדין, מצדיקים את הדין ואינכם מבקשים לקבל תנחומים, אולי דוקא פה ישנה משמעות עוד יותר גדולה וקדושה ליחוד הזה של חג השבועות שניכנס אליו בעוד כמה שעות.

חז"ל אומרים עפ"י הפסי' בשמות י"ט (כך מובא ברש"י) שבנ"י לא הגיעו ל-ו' בסיון ישר אלא לכל יום בחודש סיון שלפני מעמד מתן תורה היה בו משהו מיוחד. "בחודש השלישי לצאת בני" מצרים ביום הזה באו מדבר סיני" - זה היה בר"ח סיון, וכתוב שם "ויהן שם ישראל נגד ההר". בשני בסיון שמעו: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". בשלישי בסיון "הגבל את ההר וקדשתו". ברביעי ובחמישי בו כתוב "וקדשתם היום ומחר וכבשו שמלותם" - ופרשו אז איש מאישה וקיימו מצוות פרישה. בשישי או בשביעי (מחלוקת) קיבלו את התורה. אבל בחמישי בסיון ארעו שני דברים נוספים (שמות כ"ד):

1) משה בונה מזבח תחת ההר ומסביבו שתי-עשרה מצבות. 2) בני"י אומרים "נעשה ונשמע".

אנחנו נמצאים היום ב-ה' בסיון. אייל ז"ל נטמן באדמה ועלתה נשמתו למרומים בר"ח סיון, ערב שבת קודש, בשעה שהתחילו להתכונן לקבלת התורה, שעה שנאמר: "ויהן שם ישראל נגד ההר". איני יודע אם אתם מרגישים, כל כך הרבה אסונות, כל כך הרבה תאונות, אבל יש הרגשה שבתאונה הזאת משהו הפעים את הלבבות, מה שהתאונה עשתה לעם לא היה רגיל, כולם חשו מחוברים בלילה, ביום, בהלויות. הייתי היום בבוקר אצל משפחת פל. כל אחד שואל על כל אחד, כולם שואלים על כולם, לא רק האבלים עצמם אלא כל העם כולו.

הקבורה הייתה ב-ו' ויהן שם ישראל נגד ההר". אתם קמים היום מהשבעה, ביום שבו בונה משה את המזבח. המזבח שאתם בונים הוא מזבח קשה מאד. צריך להבין שכדי להכנס לקבלת התורה צריכים להרגיש שני דברים. צריך להרגיש שאני לא לבד-אינני מזבח יחידי, שאני חלק מכולם. ולהעביר את הידיעה שהקב"ה תובע מאיתנו מזבחות. אנחנו לא מבינים ולא יודעים אבל אנחנו מרחיבים מזבחות. סיפורתי קודם שישב פה עיתונאי ואמר שהוא אינו מבין מהיכן הכח של האמונה, מאיפה זה בא. צריך להבין שהכח של האמונה נובע מכך שאנו יודעים ש-כל מאי דעביד רחמנא לטב עבידי". אנו יודעים את החלל, יודעים את החסך, יודעים את הקושי.

הגמרא במנחות כ"ט: מספרת שכשעלה משה למרום מצאו לקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו: ריבונו של עולם, מי מעקב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו. הראהו הקב"ה למשה את תורתו של רבי עקיבא, ביקש משה לראות שכרו, הראהו ששוקלים את בשרו במקולין-מקום שהקצבים שוקלים בשר, שסרקו בשרו במסרקות של ברזל, לא עלינו. הרומאים, לאחר שהרגו את רבי עקיבא היו סוחרים בבשרו. משה רבינו ראה את זה וצעק: "רבונו של עולם, זו תורה וזו שכרה?" הקב"ה עונה לו משפט אחד שקשה להבנה "שתוק, כך עלה במחשבה לפני". קשה להבין, כך מדברים אל משה

רבינו! משה רבינו שמקבל את התורה, משה רבינו איתו אנו נמצאים הלילה בתיקון! -אלא שמה רבינו צריך להבין שיש דברים שאותם מבינים בשתיקה, כמו שבאהרן נאמר: "וידום אהרן" -יש דברים שאותם מבינים בשתיקה. אנחנו מבינים שהכל, הכל מכוון, גם המזבחות שאנחנו בונים וגם המזבח הנורא הזה של אייל שאתם בונים, שכולנו בונים, הוא מזבח שעליו אנו נכנסים לקבלת התורה.

מי שלא מבין איך הכל מתחבר אולי לא יכול לחזור לחיים גם ככה. אי-אפשר לחזור לחיים, הנשמה נקרעת, אי-אפשר לחזור. אבל אפשר לחזור הרבה יותר, אפשר לחזור להבנה שהקב"ה שמוביל את הכל, מוביל את הכל בדרכים שאנו לא מבינים. "שתוק" -לא שתוק כי אתה לא מבין, שתוק כדי להבין! "שתוק" אצל אותו ר"ע שלימד "סייג לחכמה שתיקה". אותו ר"ע שלימד שיש דברים שאפשר להבין אותם כשרואים את הכל יחד.

כשתכנסו הערב לקבלת התורה ותשבו כאן לסעודה ואייל לא ישב בשולחן, ולא יגיע לתיקון ולא ילמד פה תורה, צריך לדעת שהרבה, הרבה תורה הוא לומד למעלה, הרבה קדושה הוא משפיע מלמעלה, הרבה תפילות -שכל מיני מחיצות מפריעות להן כאן למטה, אינן מפריעות כשאייל מתפלל למעלה. בגמרא כתוב שבשישי בסיון בקבלת התורה עליונים ירדו למטה ותחתונים עלו למעלה. עד מתן תורה כתוב אין יורדים מלמעלה ואין עולים מלמטה. מה קרה בהר סיני? -פעם ראשונה "וירד ה' על הר סיני" ומלמטה "ומשה עלה אל האלקים". פעם ראשונה שהלמעלה והלמטה מתחברים יחד.

לא עלינו,הלמעלה והלמטה האלו מתחברים בקבלת התורה הזאת, שאליה אתם תכנסו היום.אנחנו כאן החיים,המשפחה הנפלאה הזאת וכל מי שממשיכים בדרך הגדולה הזו של "נעשה ונשמע" שאמרנו היום אבותינו,אבות אבותינו ואנחנו כולנו,שעמדנו על הר סיני היום בשעות אלו. אמרנו "נעשה ונשמע".הבנו שלא רק מה שאנו שומעים אנחנו מוכנים לעשות,לא רק מה שאנו מבינים ושומעים ונראה לנו אנחנו עושים,אלא,"נעשה ונשמע".

מהמעט שזכיתי בשיעורים ובדיבורים להכיר את אייל, אני יודע שזה מה שאייל היה מרגיש עכשיו, "נעשה ונשמע", מלאך שעושה שליחותו, מלאך שהיה כאן ועכשיו הוא שם ועושה שליחות ומבקש מאיתנו ומכם, אבא ואמא וכולם, להמשיך לעשות שליחותנו כאן. להמשיך לעשות את השליחות זה להמשיך לגדל את הבית הנפלא הזה באהבה, בשמחה, להמשיך לעשות שליחותו זה להיות חזקים, להמשיך לעשות שליחותו זה לקבל את התורה.

הספר הזה "האנציקלופדיה התלמודית", הכרך הראשון של יצא מיד אחרי השואה וערך את הכרך הזה יהודי תלמיד חכם חשוב הרב בר-אילן וכשהוא כתב את ההקדמה בדיוק הגיעו השמועות על כל ההרוגים בשואה וביניהם כל בני משפחתו שנהרגו למעט אלו שנשארו בארץ. אבל מה? -קבעו תאריך להוצאת הכרך הראשון וזה מפעל אדיר שלאחריו היתה צריכה להיות שמחה גדולה ומסיבה גדולה. הוא כותב בהקדמה שהלך לו החשק. אין לו חשק עכשיו לעשות מפעלים של תורה,לא לכתוב דברים של תורה. הכרך הראשון יצא אחרי עשר שנים של הכנה. הוא כותב בו: אין לי חשק וכוח יותר, צריך לימוד תורה הוא אומר, אבל אני לא מסוגל.שליש מהעם היהודי הושמד, שליש מהעם היהודי חרב, איך אני אכתוב עכשיו? אבל אז הוא גומר במשפט שבו אני אסיים,זה משפט עצום. הוא אומר: "קול יוצא ממני ואומר לא, ההיפך. אם שלישי מהעם היהודי חדל מלהיות חובה עליך ללמוד תורה פי שלושה, חובה עליך להיות יהודי פי שלושה". - אנו צריכים להבין שהשליחות שאייל מילא פה מולאה בשלימות, ממלא בטהרה "כולם כאחד יחד בשפה ברורה ובנעימה קדושה", כשם שהוא ממלא את זה מלמעלה, הוא למנוחות ואנחנו לאנחות,וזה קשה אבל דווקא עם כל הקושי אנו צריכים מלמטה למלא את זה פי חמישה. כמה שאנו יכולים יותר תורה, כמה שאנו יכולים יותר שמחה, כמה שאנו יכולים להיכנס אל תוך השערה האלה,אל הימים הקשים האלה, כשם שנכנסתם מהלוויה הנוראית הזו אל השבת, ישר אל קדושת השבת, להיכנס אל חג השבועות הזה. אתם תוכלו להגיד לקב"ה, רבשי"ע עשינו מה שגזרת עלינו ועתה השקיפה ממרום קודשך וברך את עמך את ישראל. תמחה כבר דמעה מעל כל פנים, את חרפת עמך תסיר, ברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו ארץ זבת חלב ודבש.

בעזרת ה' שהנשמה הטהורה והקדושה הזאת שהיתה טהורה כאן בחייה ונתעלתה ועלתה ונבחרה ונתקדשה תחת כסא הכבוד עם נשמות הצדיקים והצדקניות תהיה צרורה בצרור החיים, תמליץ בעדנו, בעד כולנו, לחיים טובים. נתבשר כולנו מכאן רק לבשורות טובות וגזירות טובות לישועות ונחמות.

הרב משה בלייכר - ראש ישיבת "שבי חברון"

הזמן שלפני מתן תורה הינו כזמן הקמת המשכן. ויש כאן זמן גדול כמו אצל תלמידי רבי עקיבא שנפטרו דוקא בימי הספירה. אם כן הזמן שהוכשר לקבלת התורה הוא לפי גודל הדבר והמעמד, וכך גם ההכנה והמתח במציאות גדולים יותר. כמו שבזמן המשכן מתו נדב ואביהוא שעליהם נא "בקרובי אקדש וע"פ כל העם אכבד" (ויקרא י', יג').

המקרה זעזע את כל עם ישראל ואולי בתור דרישה, כאילו הקב"ה דוחף אותנו להכרה שאנו צריכים להשלים ולתקן בעולם, למלא אותו יותר בקדושה, להתרומם יותר. פעמים דוקא אנשים ששייכים לתורה ומצוות אנשים טובים שעם ישראל מכיר את הטוב שבהם - יודעים שהם האנשים המעולים והאיכותיים ביותר. וכשהאנשים עולים כך בסערה השמימה - דבר שהוא לא רגיל במציאות, זה מעורר בנו הכרה שצריך להשלים את החסר, יש דרישה עוד יותר גדולה להתקדש ולהטהר.

ובכלל, כשעם ישראל זקוק לרחמים כתוב בספרים, שכשם שאנו פועלים בארץ לתקן את העולם, כך פועלים גם בשמים ומשני כיוונים אלה ביחד פועלים לשכלל את המציאות. אנו פועלים פה ויש פעולה שפועלת במקור הנשמות של עם ישראל וזוהי פעולה עמוקה יותר, שאיננו רואים אותה. משל למה הדבר דומה, למעיין שיש לו הרבה יובלים ובכדי להרבות את המים ניתן לתקן (להרחיב) את אחד היובלים, או לפעול גם במעיין פנימה על מנת שתהיה נביעת מים מרובה יותר. כך גם כשנשמות עולות לשמים הן יכולות יותר לפעול בפנים המעיין כדי להשפיע על כלל ישראל ועל תיקון המציאות, כי המצב בעם ישראל בדורנו ותקופתנו, צריך הרבה השלמה ותיקון במציאות - אנו רוצים שדורנו יהיה דור גדול, דור שמקבל את התורה מחדש. לקבל את התורה מחדש כמו שראוי לקבלה, בא"י, במדינתנו ובעמנו. לכן כשאדם נפטר אומרים: "יתגדל ויתקדש שמיא רבה" - אנו מרגישים שחסרון אינו דבר אמיתי, ודווקא מצד האמת קידוש ה' בעולם יהיה כשלא יהיו חסרונות ומוות בעולם.

וכשקורה דבר כזה אנו מרגישים עוד יותר את הצמאון ששם ה' יתקדש בעולם, אנו מגיעים להבנה שכל מה שעבר עלינו זה בסופו של דבר מביא לשכלול ותיקון המציאות והופעת קדוש השם. זוהי האמונה הגדולה של עם ישראל, אדם עובר ארוע כ"כ קשה והוא נמצא במצב של חסרון ובכ"ז הוא אומר: "יתגדל ויתקדש שמיא רבה" - זה דבר מפליא שקשה להבינו - זהו עומק האמונה, שהחסרון הזה מביא לצמאון והבנה ברורה שהמוות הזה יוביל לשלמות וקבלת פנים חדשות. לענ"ד כל העניין הזה מתקשר למתן תורה לקבלת והבנת התורה מחדש בצורה יותר גדולה ועליונה.

הרב אלחנן בן נון - ראש ישיבת "בית-אורות"

כל הארץ היתה עם הלב ועם האוזניים לשמוע מה קורה. כולם היו חרדים, אנחנו לא מבינים את דרכיו שג הקב"ה. אנו רואים שהקב"ה רצה שהדבר הזה יזעזע את כל הארץ בלי קשר למה שבאופן ספציפי פרטי משפחתי קורה שמה. גם הנסיבות האלו הקשות והמצערות וגם זה שכולם חשבו שזה אירוע חבלני גרם לכך שכל הארץ היתה עם האוזניים, כולם רצו לדעת מה קורה. האנשים כולם היו אחד אחד אנשים יקרים ונפלאים במינם.

זה רעידת אדמה, לא דבר פשוט, אנו לא באים לעשות השוואות, כל תאונת דרכים זה דבר נורא ואיום אבל העובדה שכאן בדבר הזה זה הופיע בצורה כזאת זה אומר שהקב"ה רומז לנו שזה ממש רעידת אדמה נוראה. כתוב על פרשת שמיני שבזמן שהאש ירדה מן השמים על המזבח כולם חיכו לרגע הזה, סוף סוף הקב"ה יתגלה שם. בדיוק בעיצומה של השמחה נדב ואביהו עשו מה שעשו, הקטירו אש זרה ונהרגו, אז המדרשים מדברים על זה, שאם בעיצומה של השמחה יש זעזוע כזה, זה לא דבר רגיל זה מה שאומר משה לאהרן "הוא אשר דיבר ה' בקרובי אקדש", כלומר יש כאן זעזוע גדול ודווקא ביום שמחה כמו ביום שמחתם של ישראל, אנו לא יכולים למדוד את הדברים אבל אנו מרגישים שיש כאן זעזוע כביר, זה לא רק איזה ענין פרטי. ראיתי אתמול את המודעות, שהערב יהיה כינוס גדול מאוד, אני באמת חושב שזה ממש ראוי כי זה סימן נורא ואיום בשבילנו. יושבים 5 אנשים כולם אנשי תורה, אנשים מופלאים במידותיהם, וכל הזכויות שלהם לא הצליחו בשביל להצילם. זה אומר שהקב"ה כאן מאותת לכולנו שזה לא דבר פשוט, זה לא רק אבל של משפחה מסוימת, זה משהו של כל הציבור, ירושלים, הזורעים, יהודה, העובדה שזה קושר יהודה וגליל ביחד, כולם קשורים בדבר הזה, אני חושב שזה צריך לעשות רעש גדול מאוד.

גם השם של המשפחה, משפחת פל. פל יכול להיות פלא ויכול להיות נפילה, יש מצב שהציבור נכשלים בגזל, יש איזה מורה היתר, תירוץ שהם חושבים: "מותר לנו" ובגלל זה רוב הציבור נכשל בגזל, מיעוט נכשלים בעריות, והכל נכשלים באבק לשה"ר. אני לא יודע אם בעבירות תנועה לא נכשל רוב הציבור או כולו. מבחינה רוחנית זה מלמד אותנו, אם בנאדם, מכונית לא יודע להפעיל, מה עם הנשמה - זה אנו כן יודעים להפעיל! כל מה שאנחנו מתקשים ונכשלים בעבירות זה רק בגלל שאנו לא משתמשים במכשיר שלנו נכון, ז"א בכל ההתקדמות הטכנולוגית, הקב"ה מלמד אותנו שהעולם הוא פלא פלאים, אתה יכול לעשות דברים כאלו נפלאים, אבל תדע לך שאם אתה לא משתמש בזה נכון אתה יכול להחריב את כל העולם כולו.

אם חז"ל אמרו - רוב נכשלים בגזל וכולם באבק לשה"ר, בתאונות דרכים זה בין רוב להכל. תראה לי בנאדם שלא עושה טעויות, צריך חינוך מאוד גדול בשביל הדבר הזה. צריך להתחיל בישיבות. זה לא שאני יודע מה היה, א"א לדעת מה היה שם, השאלה היא מה אנו יכולים ללמוד מהדבר הזה כי באמת תאונות דרכים זה דבר נורא ואיום, וזה לא סתם עוד תאונת דרכים, ובמיוחד הציבור שלנו צריך זעזוע גדול, לעשות תשובה.

דברי הרב דור - רב ביה"כ "מצפה רמות"

"והיה זה שלום - אשור כי יבוא בארצינו וכי ישכון בארמנותינו והקמונו עליו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם" (מיכה ה' פסוק ד')

רב המפרשים רואים את נבואתו של מיכה כמדברת על תקופתו של המשיח, תקופה של השקט ובטח, שלום ושלווה.

והנה, בתוך השקט והשלום קורה ארוע המחריד את השלוח, אשור בא ותובע את ארצינו ואת ארמנותינו. הפתרון להתמודדות עם הגויים המאיימים הוא שבעת הרועים ושמונת נסיכי האדם המסייעים למלך המשיח במלאכתו. מי הם הרועים ונסיכי האדם? חז"ל מתחבטים בזיהוים ומשייכים אותם למנהיגים ונביאים שונים. הצד השווה שבכולם הוא שהרועים ונסיכי האדם פועלים עם המשיח לגאולת ישראל.

חשבתי שהביטוי "נסיך אדם" הוא שילוב של כח הנהגה מיוחד. הנסיך השליט והמנהיג, והאדם הפשוט בעל המידות והענווה. דוקא השילוב הנדיר של שני המרכיבים הללו - תכונות המנהיגות והעוצמה של הנסיך יחד עם הענווה והצניעות של האדם - יכולים לעמוד מול אשור.

אייל יעקב שלנו - נסיך אדם היה. מנהיג ומוביל, בעל עצמה וכח ויחד עם זאת, כל כך פשוט ועניו צנוע ומתחשב. כשמו כן היה, אייל - הגיבור בעל הכח כפרוש השם אייל שהוא עוז ועוצמה, ויעקב עם כל התמימות של יעקב איש תם יושב אהלים. בשילוב נדיר זה חי את חייו ושר יחד עם חבריו ומשפחתו את שירתה של גאולת ישראל שכל כך היה מחובר אליה.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

הרב יוסף שרגא - רב ביהכנ"ס "היזדים" - ירושלים

האסון הזה מחריד את כולנו, למה התכוננו האנשים האלה, לאן לנסוע, לאן פניהם היו מועדות: אדם שהולך לבנות את ביתו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו נילווים אליו הוריו וחבריו להיות בשמחתו, ולדאבוננו רואים אנחנו שהשמחה הפכה לתוגה. להבין את הדברים זה למעלה משכלנו, אנחנו אנשים יצורי חומר שדעתנו קטנה מאוד להבין את כל המהלך הקשה הזה, אפילו דוד המלך עליו השלום שרצה לרדת לעומקן של דברים, בסופו של דבר במסקנה הוא אומר "מה רבו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך....". דוד המלך עם כל החכמה שהיתה לו ורוח הקודש, מחשבה לא היתה לו להבין את הדברים הנ"ל, אנחנו מאמינים באמונה שלמה שהכל מן השמים על מה ולמה - זה למעלה מהשגתנו.

אומר המדרש בשיר השירים "דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לרעות בגנים וללקוט שושנים" - אדם שיורד לשדה מחפש איזה פרח יפה שהוא פורח שנמצא בפריחתו ובשגשוגו, הקב"ה קוטף את הפרח הזה כדי להנות ממנו. "דודי ירד לגנו", ירד לעולם הזה לרעות בגנים וללקוט שושנים ראה איזה פרח, בחור שנמצא בבישולו, הוא פורח, נמצא בזיו פריחתו- בא הקב"ה וקוטף את הפרח הזה וכל כך למה! אומר המדרש כדי לכפר על מעשה הדור.

הגמרא אומרת קשה מיתתן של בחורים מחורבן בית המקדש. "קרא עלי מועד לשבור בחורי" מה אנחנו עושים על חורבן בית המקדש! מתאבלים על ירושלים, בוכים ומצטערים. לא פחות אם לא יותר היינו צריכים להצטער על מקרה כזה מחריד.

אנחנו נמצאים עכשיו ערב חג מתן תורה: עלינו לקבל את הקביעה של לקבוע עיתים לתורה, שלא יעבור על אדם יום אחד בלי שקבע עיתים לתורה, איפה שיהיה, אם הוא בצבא, במילואים, הולך לשמחה, שלא יעבור עליו יום אחד בלי לימוד תורה. נקבל עלינו כולנו וגם לבנו.

הקב"ה יערה עלינו רוח טהורה ממרום ויאמר די לצרותינו וישלח נחומים לכל המשפחות האבלות אשר ספגו את המכה הקשה הזאת.

יהי רצון שהקב"ה יסיר מעליהם כל גזרות קשות ורעות ויגזור עליהם בשורות טובות ונוכה בעז"ה לתחיית המתים עם ביאת גואל צדק, ששון ושמחה ישיגו, ולא יוסיפו לדאבה עוד.

אמן כן יהי רצון!

תודה

ברצוננו להביע את הערכתנו על היותכם עימנו

ברגעינו הקשים ביותר, בעת מותו בטרם עת

של בנינו ואחינו היקר **אייל** ז"ל

מי יתן ולא נדע עוד צער

ובבנין ירושלים ננוחם.

אנו משתתפים בצערם של משפחת פל ומשפחת בנישו על אובדן יקיריהם.

תודה מיוחדת

לנחמה קמפה ולמשפחת אלגרבלי ולשלומציון לנדאו שסייעו רבות בהוצאת

חוברת זו.

משפחת יונניאן

אנחנו לא צריכים

מילים : אבי קורן
לחן : שלמה ארצי

כבר יבשו עיננו מדמעות
ופינו כבר נותר אילם מקול
מה עוד נבקש אמור מה עוד?
כמעט ביקשנו לנו את הכל

את הגשם תן רק בעיתו
ובאביב פזר לנו פרחים
ותן שיחזור שוב לביתו
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

כבר כאבנו אלף צלקות
עמוק בפנים הסתרנו אנחה
כבר יבשו עיננו מלבכות
אמור שכבר עמדנו במבחן

את הגשם תן רק בעיתו
ובאביב פזר לנו פרחים
ותן לה להיות שנית איתו
יותר מזה אנחנו לא צריכים

כבר כיסינו תל ועוד אחד
טמנו את ליבנו בין ברושים
עוד מעט תפרוץ האנחה
קבל זאת כתפילה מאוד אישית

את הגשם תן רק בעיתו
ובאביב פזר לנו פרחים
ותן לנו לשוב ולראותו
יותר מזה אנחנו לא צריכים